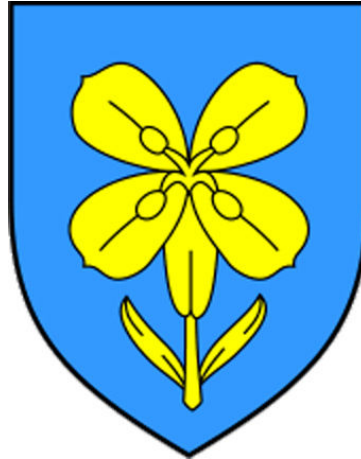

**JU ZAVOD ZA PROSTORNO UREĐENJE
LIČKO-SENJSKE ŽUPANIJE**

**IZVJEŠĆE O STANJU U PROSTORU
LIČKO-SENJSKE ŽUPANIJE**

Gospić, studeni 2013. g.

ELABORAT: IZVEŠĆE O STANJU U PROSTORU LIČKO-SENJSKE ŽUPANIJE

NARUČITELJ: LIČKO-SENJSKA ŽUPANIJA
Dr. Franje Tuđmana 4
53 000 GOSPIĆ

IZVRŠITELJ: J.U. ZAVOD ZA PROSTORNO UREĐENJE
LIČKO-SENJSKE ŽUPANIJE
Dr. Franje Tuđmana 4
53 000 GOSPIĆ

RAVNATELJ: STIPE MUDROVČIĆ, dipl.ing.građ.

ODG. VODITELJ: ANTE PAŠALIĆ, dipl.ing.arh.

RADNI TIM: JOSIPA KRULJAC, adm.ref.
ANA MILEUSNIĆ, arh. teh.
STIPE MUDROVČIĆ, dipl.ing.građ.
ANTE PAŠALIĆ, dipl.ing.arh.
GORAN ŠUPER, dipl.inf.
BOŽENA VUKELIĆ, dipl. iur.

SADRŽAJ:

I. POLAZIŠTA

- 1. Osnova i ciljevi izrade Izvješća**
- 2. Zakonodavno-institucionalni okvir**
- 3. Osnovna prostorna obilježja Ličko-senjske županije**
- 4. Ličko-senjska županija u okviru prostornoga uređenja Države**

II. ANALIZA I OCJENA STANJA, PROVEDBE I TRENDOVA PROSTORNOG RAZVOJA

- 1. Prostorna struktura korištenja i namjene površina Ličko-senjske županije**
  - 1.1. Struktura korištenja površina i zemljišta
- 2. Sustav naselja**
  - 2.1. Sustav središnjih naselja
- 3. Gospodarske djelatnosti**
  - 3.1. Struktura izdvojenih površina za razvoj izvan naselja (izdvojena građevinska područja izvan naselja)
  - 3.2. Turizam, sport i rekreacija
  - 3.3. Poljoprivreda
  - 3.4. Istraživanje i vađenje mineralnih sirovina
  - 3.5. Šumarstvo
  - 3.6. Gospodarenje otpadom
- 4. Opremljenost prostora infrastrukturom od značaja za Ličko-senjsku županiju**
  - 4.1. Prometna infrastruktura
    - 4.1.1. Cestovni promet
    - 4.1.2. Željeznički promet
    - 4.1.3. Zračni promet
  - 4.2. Komunalna infrastruktura
    - 4.2.1. Elektroenergetski sustav
    - 4.2.2. Plinoopskrbni sustav
    - 4.2.3. Vodoopskrbni sustav
    - 4.2.4. Odvodnja otpadnih voda
- 5. Zaštita i korištenje dijelova prostora od posebnog značaja**
  - 5.1. Zaštićeni dijelovi prirode
  - 5.2. Nacionalna ekološka mreža
- 6. Obvezni prostorni pokazatelji**
  - 6.1. Naseljenost
    - 6.1.1. Gustoća naseljenosti
    - 6.1.2. Životni standard – stanovanje
  - 6.2. Opća demografska obilježja

- 6.2.1. Stanovništvo
- 6.2.2. Socijalno-gospodarska struktura
- 6.3. Opremljenost društvenom infrastrukturom (mreža i organiziranost)
  - 6.3.1. Dječji vrtići
  - 6.3.2. Osnovne škole
  - 6.3.3. Srednje škole, visoko školstvo i cjeloživotno obrazovanje
  - 6.3.4. Kultura
  - 6.3.5. Sport i rekreacija
  - 6.3.6. Vjerske zajednice
  - 6.3.7. Zdravstvena zaštita
  - 6.3.8. Socijalna skrb
  - 6.3.9. Pravosuđe

III. ANALIZA IZRADE I PROVEDBE DOKUMENATA PROSTORNOG UREĐENJA

- 1. **Izrada dokumenata prostornog uređenja**
- 2. **Provedba dokumenata prostornog uređenja**
- 3. **Dokumenti prostornog uređenja u odnosu na druge strateške, razvojne i programske dokumente od važnosti za Ličko-senjsku županiju**
- 4. **Provedba zaključaka, smjernica i preporuka iz prethodnog Izvješća o stanju u prostoru Ličko-senjske županije**

IV. PREPORUKE ZA UNAPRJEĐENJE ODRŽIVOG RAZVOJA U PROSTORU S PRIJEDLOGOM PRIORITETNIH AKTIVNOSTI

- 1. **Potrebe, mogućnosti i ograničenja daljnjeg održivog razvoja u prostoru Ličko-senjske županije obzirom na okolnosti, sektorska opterećenja i izazove**
  - 1.1. **Potrebe razvoja**
  - 1.2. **Mogućnosti i ograničenja razvoja**
- 2. **Ocjena potrebe izrade novih i/ili izmjena i dopuna postojećih dokumenata prostornog uređenja na razini Ličko-senjske županije**
- 3. **Prijedlog aktivnosti za unaprjeđenje održivog razvoja u prostoru**

V. IZVORI PODATAKA

I. POLAZIŠTA

1. Osnova i ciljevi izrade Izvješća

Izvješće o stanju u prostoru je jedini i osnovni dokument kojim se prati stanje u prostoru na prostoru Ličko-senjske županije.

Osnovna svrha izrade Izvješća je ocjena postojećeg stanja, analiza prostornog razvoja i planiranje razvoja za naredno razdoblje. Cilj izrade Izvješća je planirati i predvidjeti mogući razvoj koji se temelji na postojećim uvjetima.

Zadnje Izvješće o stanju u prostoru („Županijski glasnik“, broj 5/08) Županijska skupština Ličko-senjske županije donijela je 2008. godine za četverogodišnje razdoblje, a na temelju Zakona o prostornom uređenju i gradnji („Narodne novine“, broj 76/07). U međuvremenu su doneseni novi zakoni i propisi koji bitno utječu na formiranje uvjeta za prostorni razvoj i načine korištenja prostora.

Izvješće se, prema uputama Zavoda za prostorno planiranje – Hrvatski zavod za prostorni razvoj, radi tako da bude u funkciji izrade Izvješća na razini Države. Traži se da sva Izvješća budu oblikovno, grafički i sadržajno ujednačena. Verifikacija bi se trebala odvijati u fazama:

1. Osiguranje podataka i stvaranje informacijske osnove (s grafičkim prikazima);
2. Kompletiranje informacijsko-podatkovne osnove;
3. Usvajanje Izvješća.

2. Zakonodavno-institucionalni okvir

Izvješće o stanju u prostoru (u daljnjem tekstu: Izvješće) izrađuje se na temelju *Zakona o prostornom uređenju i gradnji* („Narodne novine“, broj 76/07, 38/09, 55/11, 90/11, 50/12 i 55/12) u daljnjem tekstu: *Zakon*) i prema *Pravilniku o sadržaju i obveznim prostornim pokazateljima Izvješća o stanju u prostoru* („Narodne novine“, broj 117/12), kao dokument praćenja stanja u prostoru za period od četiri godine.

Prema članku 47. *Zakona*, Izvješće sadrži analizu stanja i trendova prostornog razvoja na temelju obveznih prostornih pokazatelja o stanju u prostoru, analizu provođenja dokumenata prostornog uređenja i drugih dokumenata te ocjenu stanja i prijedloge za unaprjeđenje prostornog razvoja s planom aktivnosti i prijedlogom pokazatelja za navedeno razdoblje.

Zakonom je propisana obveza izrade Izvješća za jedinice regionalne samouprave kao četverogodišnji dokument praćenja stanja u prostoru.

Izvješće, sukladno članku 4. *Pravilnika*, sadrži:

- polazišta,
- analizu i ocjenu stanja, provedbe i trendova razvoja u prostoru,
- analizu provedbe dokumenata prostornoga uređenja i drugih dokumenata te
- prijedloge za unaprjeđenje razvoja s osnovnim preporukama za naredno razdoblje.

3. Osnovna prostorna obilježja Ličko-senjske županije

Ličko-senjska županija smještena je između Primorsko-goranske županije na sjeverozapadu, Karlovačke županije na sjeveru, Zadarske županije na jugu i jugoistoku te Bosne i Hercegovine na istoku. Pripada većim dijelom Gorskoj Hrvatskoj i manjim dijelom Hrvatskom primorju, dvjema velikim geografski različitim fizionomsko-homogenim cjelinama Hrvatske.

Ima središnji geografski položaj i važno spojno značenje unutar prostora Države.

Ličko-senjska županija obuhvaća područje četiriju gradova i osam općina.

Gradovi: Gospić, Novalja, Otočac i Senj.

Općine: Brinje, Donji Lapac, Karlobag, Lovinac, Perušić, Plitvička jezera, Udbina i Vrhovine.

Središte Ličko-senjske županije je Grad Gospić.

Površina kopnenog dijela Ličko-senjske županije iznosi 5.350,50 km², što čini 9,45 % teritorija Republike Hrvatske čime je Ličko-senjska županija najveća jedinica regionalne samouprave u Državi. Površina morskog dijela Županije iznosi 596,63 km², tj. 1,92 % površine mora Republike Hrvatske.

Ličko-senjska županija prema popisu stanovništva 2011. godine ima 50.927 stanovnika, što je u odnosu na 2001. g. kada je imala 53.677 stanovnika značajan pad od 5,12 %. Gustoća naseljenosti je pala sa 10,03 st/km² na 9,52 st/km², što je znatno ispod prosjeka za Republiku Hrvatsku (75,16 st/km²) i čime je Ličko-senjska županija najrjeđe naseljena županija.

Važan utjecaj na području Županije imaju okolna veća gradska središta s velikom koncentracijom urbanih funkcija, sadržaja javne namjene i mjesta rada (gospodarstva). To znači da su pojedina rubna područja Županije pod jakim utjecajem Rijeke, Karlovca i Zadra s kojima ih povezuju relativno kratke i kvalitetne prometne veze.

Važnost Ličko-senjske županije u hrvatskom prostoru i izvan njega prvenstveno je određena funkcijom geoprometnog križišta, zatim pripadnošću njezina kontinentnog područja geostrateškoj i ekološkoj jezgri Hrvatske (Gorska Hrvatska), autohtonim gospodarskim potencijalima sadržanim u poljodjelskim površinama, šumskom i vodnom bogatstvu te turistički vrijednim područjima, prostorima nacionalnih parkova, parkova prirode te porječjima krških rijeka.

U tom kontekstu posebno mjesto pripada Velebitu, najdužoj i najistaknutijoj hrvatskoj planini koja razdvaja prostor Županije na dva pročelja: primorsko i kontinentalno. Velebit je ujedno park prirode i svjetski rezervat biosfere unutar kojega su dva nacionalna parka (Nacionalni park "Paklenica" i Nacionalni park "Sjeverni Velebit").

Tu su i lička gorsko-krška zavala s orografskim obodom Plješivice i Kapele koja, zbog svoje geološko-geomorfološke predispozicije, predstavlja najveći prirodni spremnik kvalitetne pitke vode u Hrvatskoj te izuzetno atraktivne rijeke Gacka, Lika, Una i Korana.

Prema broju i raznovrsnosti zaštićenih prirodnih objekata i lokaliteta Ličko-

senjskoj županiji pripada jedno od vodećih, a po njihovu udjelu u ukupnoj površini, apsolutno vodeće mjesto među hrvatskim županijama (1.490 km², tj. 28% površine Županije, što čini udio od 25% u ukupnoj površini pod zaštitom u RH). Među njima središnje mjesto imaju Nacionalni park "Plitvička jezera", Nacionalni park "Sjeverni Velebit", Nacionalni park "Paklenica" te Park prirode i svjetski rezervat biosfere "Velebit".

Prirodnu baštinu ove Županije upotpunjuje još bogatstvo raznolikosti drugih zaštićenih objekata prirode, kao što su strogi prirodni rezervati, posebni rezervati (floristički, šumske vegetacije i park šume), zaštićeni krajolici, hidrološki, geomorfološki i paleontološki spomenici prirode te spomenici parkovne arhitekture.

Unutar ukupnog prostora Županije mogu se obzirom na reljef, klimatske karakteristike i druge prostorne osobitosti razlučiti tri osnovna područja (otočko, priobalno i unutrašnje brdsko-planinsko) između kojih postoje značajne razlike u stanovništvu, naseljenosti, tipu naselja, gospodarskoj orijentaciji te prometnom i infrastrukturnom standardu.

4. Ličko-senjska županija u okviru prostornoga uređenja Države

Teritorij Republike Hrvatske podijeljen je na 20 županija i Grad Zagreb koji ima status županije, 128 gradova uključujući Zagreb, 428 općina i 6755 naselja. Županije su jedinice područne (regionalne) samouprave, a jedinice lokalne samouprave su općine i gradovi. Grad se definira kao jedinica lokalne samouprave u kojoj je sjedište tijela županije, odnosno kao mjesto koje ima više od 10.000 stanovnika, a predstavlja urbanu, povijesnu, prirodnu, gospodarsku i društvenu cjelinu.

Ličko-senjska županija jedna je od 20 županija na prostoru Republike Hrvatske .

Po svojoj površini Ličko-senjske županija je najveća teritorijalna jedinica u Republici Hrvatskoj (prema podacima Državne geodetske uprave - Zavod za fotogrametriju d. d. - Zagreb):

Republika Hrvatska	km ²
• kopno	56 610,00
• more	31 067,00
Ličko-senjska županija	km ²
• kopno	5 350,50
• more	596,63

što znači da kopneni dio Županije zauzima 9,45 % teritorija Republike Hrvatske, odnosno morski dio zauzima 1,92 % površine mora RH, odnosno ukupno uzevši Ličko-senjska županija zauzima 6,78 % sveukupnog teritorija RH.

Gledano s aspekta prostornog uređenja Ličko-senjska županija je 2002. godine usvojila prostorni plan županije (osnovni Plan) koji je u periodu od 11 godina doživio određene promjene, tj. donesene su izmjene i dopune PPŽ-a, od kojih su zadnje 4. Izmjene i dopune PPŽ-a usvojene 2011. godine.

Objave Odluka o donošenju Prostornog plana Ličko-senjske županije nalaze

se u Županijskom glasniku u brojevima : 16/02, 17/02, 19/02, 24/02, 3/05, 3/06, 15/06-pročišćeni tekst, 19/07, 13/10, 22/10-pročišćeni tekst i 19/11.

II. ANALIZA I OCJENA STANJA, PROVEDBE I TRENDOVA PROSTORNOG RAZVOJA

1. Prostorna struktura korištenja i namjene površina Ličko-senjske županije

1.1. Struktura korištenja površina i zemljišta

Od ukupne površine Ličko-senjske županije na građevinska područja naselja otpada 11.353,28 ha (2,1 % površine Županije), na građevinska područja izvan naselja 3.734,04 ha (0,6 % površine Županije), dok na šumska zemljišta otpada 415.898,08 ha (77,7 % površine Županije) te na poljoprivredna zemljišta 87.676,80 ha (16,4 % površine Županije).

Prikaz građevinskih područja naselja:

JLS	izgrađeno građevinsko područje naselja (ha)	neizgrađeno građ. područje naselja (ha)	ukupno GPN (ha)	GPN/površ. JLS (%)
Grad Gospić	2.094,55	639,25	2.733,80	2,83
Grad Otočac	1.353,54	508,20	1.861,74	3,49
Grad Senj	546,85	151,23	698,08	1,06
Grad Novalja	305,01	216,28	521,29	5,58
Općina Brinje	533,50	121,50	655,00	1,83
Općina Donji Lapac	575,60	153,30	728,90	2,57
Općina Karlobag	231,91	90,54	322,45	1,14
Općina Lovinac	461,00	356,30	817,30	2,39
Općina Perušić	687,65	360,64	1.048,29	2,74
Općina Plitv. Jezera	632,39	143,65	776,04	1,65
Općina Udbina	749,77	93,51	843,28	1,23
Općina Vrhovine	318,48	28,63	347,11	1,55
LSŽ ukupno	8.490,25	2.863,03	11.353,28	2,12

Prikaz poljoprivrednog tla:

JLS	osobito vrijedno tlo P1 (ha)	vrijedno obradivo tlo P2 (ha)	ostala obradiva tla P3 (ha)	ukupno (ha)	udio polj. tla/površ. JLS (%)
-----	------------------------------	-------------------------------	-----------------------------	-------------	-------------------------------

Izvešće o stanju u prostoru Ličko-senjske županije

Grad Gospić		21.0006,00	1.612,00	22.618,00	23,40
Grad Otočac		4.570,00	2.520,00	7.090,00	13,27
Grad Senj		935,51	2.919,66	3.855,17	5,83
Grad Novalja		532,45	867,11	1.399,56	14,99
Općina Brinje		2.672,00	5.983,00	8.655,00	24,16
Općina Donji Lapac	203,00	3.591,50	5.949,30	9.743,80	34,31
Općina Karlobag			163,87	163,87	0,58
Općina Lovinac		1.160,70	7.372,10	8.532,80	24,96
Općina Perušić		1.692,90	1.081,87	2.774,77	7,25
Općina Plitv. Jezera		2.846,71	4.345,19	7.191,90	15,31
Općina Udbina	2.240,80	1.984,80	7.739,10	11.964,70	17,51
Općina Vrhovine		1.922,47	1.764,76	3.687,23	16,52
LSŽ ukupno	2.443,80	42.915,04	42.317,96	87.676,80	16,39

Prikaz šuma:

JLS	gospodarske šume Š1 (ha)	zaštitne šume Š2 (ha)	šume s poseb. namjenom Š3 (ha)	ostala polj. tla, šume i šum. zemljišta PŠ (ha)	ukupno (ha)	udio šuma/površ. JLS (%)
Grad Gospić	37.027,00	13.361,00	15,53	17.049,51	67.453,04	69,78
Grad Otočac	26.838,00	540,00		16.206,63	43.584,63	81,61
Grad Senj	21.798,04	11.749,37	8.433,87	17.958,96	59.940,24	90,70
Grad Novalja	1.384,08		47,89	5.602,16	7.034,13	75,34
Općina Brinje	14.472,00			11.305,70	25.777,70	71,96
Općina Donji Lapac	19.795,00	1.373,40	396,60		21.565,00	75,93
Općina Karlobag	12.436,00	5.048,00	40,96	10.242,27	27.767,23	97,99
Općina Lovinac	18.707,70	387,00	160,00	4.653,90	23.908,60	69,92
Općina Perušić	25.739,08	1.326,24		4.892,52	31.957,84	83,46
Općina Plitv. Jezera	14.827,64	350,13	13.606,43	8.604,60	37.388,80	79,60
Općina Udbina	13.969,00	7.328,00	33,00	32.279,37	53.609,37	78,47
Općina Vrhovine	8.590,64	85,84	6.676,98	558,04	15.911,50	71,28
LSŽ ukupno	215.584,18	41.548,98	29.411,26	129.353,66	415.898,08	77,73

2. Sustav naselja

2.1. Sustav središnjih naselja

Središte Ličko-senjske županije je Grad Gospić.

Ličko-senjska županija obuhvaća područje četiriju gradova i osam općina.

Gradska središta su: Gospić, Novalja, Otočac i Senj.

Općinska središta su: Brinje, Donji Lapac, Karlobag, Lovinac, Perušić, Korenica Udbina i Vrhovine.

3. Gospodarske djelatnosti

3.1. Struktura izdvojenih površina za razvoj izvan naselja (izdvojena građevinska područja izvan naselja)

Struktura izdvojenih površina za razvoj izvan naselja (građevinska područja izvan naselja u ha) dana je u sljedećoj tablici:

JLS	gospodarska namjena			sport i rekreacija (ha)	groblja (ha)	otpad (ha)	ostalo (ha)	ukupno (ha)
	poslovna (ha)	proizvodna (ha)	ugostiteljsko-turistička (ha)					
Grad Gospić	13,43	302,57	4,75	147,26	32,85			500,86
Grad Otočac	101,86	96,85	16,17	145,63	24,30	11,50	115,82	512,13
Grad Senj	1,00	73,44	87,00	550,01	7,38	1,80	10,40	731,03
Grad Novalja	21,69	50,00	193,60	4,82		13,62	0,38	284,11
Općina Brinje	46,30			5,30	2,50			54,10
Općina Donji Lapac	15,38	44,41	8,57	9,32	10,00	3,43		91,11
Općina Karlobag	28,45	1,20	31,89	22,00				83,54
Općina Lovinac	6,78	102,50	10,30	373,00	11,50			504,08
Općina Perušić	57,54	14,84	8,26	52,78	2,61	6,11		142,44
Općina Plitv. Jezera	42,92	40,51	54,35	212,82	16,25	16,62	1,82	385,29

Izvješće o stanju u prostoru Ličko-senjske županije

Općina Udbina	16,02	34,74	28,24	5,79	19,35	2,38		106,52
Općina Vrhovine	2,93	35,91	45,92	245,00	9,37			339,13
LSŽ uk.	354,30	796,97	489,05	1773,73	136,11	55,46	128,42	3.734,04

3.2. Turizam, sport i rekreacija

Temelj ove djelatnosti u Ličko-senjskoj županiji su prvenstveno iznimni prirodni resursi i kulturne atrakcije. Za ove djelatnosti koje se također mogu svrstati u gospodarske Prostornim planom Ličko-senjske županije određena su izdvojena građevinska područja te uvjeti za njihovo planiranje naročito u ZOP-u.

Turistička i ugostiteljska djelatnost danas je najvećim dijelom zastupljena na otoku Pagu, na području grada Novalje, zatim na obalnom području Grada Senja i Općine Karlobag, na području Nacionalnog parka „Plitvička jezera“, na području uz rijeku Gacku te na Velebitu.

Na tim su područjima prisutne sljedeće vrste turizma: stacionarni turizam u hotelskom i privatnom smještaju (čitavo područje grada Novalje, obalno područje Grada Senja, područje Općine Karlobag, Nacionalni park „Plitvička jezera“), lovni turizam (na većem dijelu Županije), ribolovni turizam (rijeke Gacka, Lika, Una, Korana, Jadova, Ričica, jezero Kruščica), vjerski turizam (Krasno i Udbina), seoski turizam na području Velebita i Gackog polja (Krasno, Kuterevo, Sinac, Švica, Ličko Lešće), rekreativni turizam (planinarski, speleološki, kupanje, sportsko ronjenje i podvodni ribolov, jahanje, jedrenje, daskanje, biciklizam, skijanje, sanjkanje), tranzitni nautički turizam na čitavom obalnom i otočkom području te aero-turizam (letenje sportskim avionima i jedrilicama, zmajevima, padobranima i dr.) vezan prvenstveno za aerodrome u Udbini i Otočcu.

Turističke zone kao izdvojeno građevinsko područje izvan naselja predstavljaju prostore na kojima prevladavaju ugostiteljstvo i turizam, a planiraju se kao izdvojena građevinska područja izvan naselja.

Prostornim planom Županije određeni su položaj, vrsta, veličina i kapacitet izdvojenih građevinskih područja (izvan naselja) ugostiteljsto-turističke namjene unutar zaštićenog obalnog područja mora sa oznakama ugostiteljsto-turističke namjene T1 (hotel), T2 (turističko naselje), T3 (kamp):

	položaj	vrsta	veličina	kapacitet	napomena
GRAD NOVALJA					
1.	Šonjevi Stani-Škovardara	T1 T3	20,0 ha 1,0 ha	1000 kreveta 150 korisnika	neizgrađeno izgrađeno
2.	Dražica	T3	2,07 ha	250 korisnika	izgrađeno
3.	Dabi - Vidasi	T1	30,0 ha	1500 kreveta	neizgrađeno
4.	Uvala Babe – Mihovilje	T1	40,0 ha	2000 kreveta	neizgrađeno
5.	Vrtić	T1	15,0 ha	750 kreveta	neizgrađeno
6.	Straško	T3 T1	60,0 ha 10,0 ha	8500 korisnika 500 kreveta	izgrađeno neizgrađeno
7.	Boškinac	T1	3,0 ha	250 kreveta	djelomično izgrađeno
8.	Vidalići	T1	25,0 ha	1250 kreveta	neizgrađeno
9.	Drlijanda	T1	5,0 ha	250 kreveta	neizgrađeno
GRAD SENJ					
1.	Bunica	T3	2,0 ha	180 korisnika	izgrađeno

Izješće o stanju u prostoru Ličko-senjske ųupanije

2.	Spasovac	T3 T1	0,3 ha 1,0 ha	100 korisnika 100 kreveta	izgrađeno neizgrađeno
3.	Ujča	T3	0,33 ha	100 korisnika	izgrađeno
4.	Kalić	T1, T2	4,80 ha	500 kreveta	djelomično izgrađeno
5.	Jablanova	T1, T2	6,2 ha	380 kreveta	neizgrađeno
6.	Rača	T1,T3	2,5 ha	300 kreveta/korisnika	izgrađeno
7.	ųrnovnica	T1,T2	8,7 ha	570 kreveta	djelomično izgrađeno
8.	Zidine	T1	13,2 ha	1000 kreveta	neizgrađeno
9.	Lukovo-Zala	T2,T3	3,1 ha	180 Kreveta/korisnika	neizgrađeno
10.	Rastovača	T1,T2	3,8 ha	230 kreveta	neizgrađeno
11.	Lomivrat, Javorina	T1,T2	10,0 ha	800 kreveta	neizgrađeno
OPĆINA KARLOBAG					
1.	Paški Porat	T1,T2	17,0 ha	1700 kreveta	neizgrađeno
2.	Gaj	T3	4,0 ha	400 korisnika	neizgrađeno
3.	Karlobag	T3	1,5 ha	150 korisnika	neizgrađeno

Osim lokaliteta u ZOP-u te turističkih lokaliteta van ZOP-a planiranih Prostornim planom Ličko-senjske ųupanije iznimno je moguće planirati u PPUO/G nove lokalitete čija najveća površina inosi 1 ha, a što je korišteno kod izrade izmjena i dopuna spomenutih planova.

Izvan ZOP-a utvrđene su lokacije za izgradnju i uređenje golf igrališta (oznake R1), uz razvoj turističkih kapaciteta, kao prostori izdvojene namjene izvan naselja. Najmanja površina za organizaciju golf igrališta iznosi 85 ha do maksimalno 260 ha u sklopu kojih je moguće organizirati i više golf terena (igrališta u uzem smislu) sukladno drugim propisima sa preporukom što ekonomičnijeg korištenja prostora i pratećih sadržaja igrališta. Površine za izgradnju i uređenje golf igrališta (oznake R1), mogu se smjestiti samo na zemljištima kategorije „ostala obradiva tla“ (P3) i „ostalo poljoprivredno tlo, šume i šumsko zemljište“(PŠ), te izvan područja prirodnih vrijednosti. Unutar predmetnih zona mogu se graditi i uređivati i drugi prateći sadržaji (društveno-zabavni, ugostiteljsko-turistički, ostali servisni prostori, te drugi sportsko-rekreacijski sadržaji otvorenog i zatvorenog tipa).

Golf igrališta planirana su na područjima Grada Otočca te Općina Plitvička Jezera, Lovinac i Donji Lapac.

Detaljno određivanje granice građevinskog područja za golf igrališta provodi se u okviru planova niže razine (PPUO/G) kojim se utvrđuju uvjeti i režimi za njihovu izgradnju.

Za turizam na seoskim gospodarstvima određen je PPų-om prostor za razvoj na područjima ruralnih naselja sa posebnom vezom na zaštićena područja, a s ciljem oživljavanja naselja s malim izgledima preživljavanja. Ovakvi projekti imaju šansu i realiziraju se u Općini Plitvička Jezera uz granicu Nacionalnog parka „Plitvička Jezera“, kao i u Nacionalnom parku, u naseljima u Parku prirode „Velebit“ i uz park te uz druga zaštićena područja, ali s uspjehom na područjima gdje ima više mlađeg stanovništva .

Izrađen je Master plan turizma Ličko-senjske i Karlovačke ųupanije.

Neophodna je njegova novelacija i izrada Strategije razvoja turizma Ličko-senjske županije u kojoj bi se analizirali svi elementi i problematika razvoja ove gospodarske grane jer se turistički lokaliteti određeni PPŽ-om kroz prostorno planiranje niže razine vrlo sporo realiziraju. Prema podacima iz Grada Novalje gdje se najviše učinilo u realizaciji planiranog temeljni razlog slabog ostvarivanja planiranih turističkih zona su usitnjenosti parcela i neriješeni imovinsko-pravni odnosi koji odbijaju potencijalne ulagače.

Kroz Strategiju treba predložiti konkretne lokacije turističkih zona u ZOP-u i u kontinentalnom dijelu Županije s analizom mogućnosti njihove realizacije.

3.3. Poljoprivreda

Poljoprivredne površine zauzimaju 235.738 ha (SLJH 05), od čega je 79.550 ha obradivih površina što iznosi 14,86% površine Županije, a od toga su oranice i vrtovi na 24.202 ha.

U Županiji je 80,4 % površine po reljefu planinski kraj (Velebit, Kapela i Plješivica), a poljoprivredna proizvodnja je organizirana na krškim poljima (Gacko, Ličko i Krbavsko polje).

Na području Županije klima je kontinentalna i planinska, a u primorju mediteranska. Cijelo područje Županije se može okarakterizirati kao područje s otežanim uvjetima gospodarenja u poljoprivredi (brdsko-planinska područja, otoci, područja nepovoljnih hidroloških i pedoloških uvjeta).

Poljoprivredna proizvodnja organizirana je u nizu malih parcela što ima za posljedicu izrazito ekstenzivan način proizvodnje. Iz navedenog proizlazi da poljoprivredna proizvodnja po kvantiteti i kvaliteti nema velikog značaja u odnosu na druga područja u Republici Hrvatskoj, ali postoje veliki prirodni resursi kao osnova na kojima se može dalje razvijati prvenstveno stočarstvo i ratarstvo u funkciji stočarstva.

Tla na području Županije se nalaze na tvrdj vapnenačkoj i dolomitnoj podlozi i uglavnom su glinasto pjeskovita do humozno pjeskovita. Debljina humusa varira. U pojedinim dijelovima Županije nalaze se oranice i travnjaci (podvelebitsko područje, obronci Plješivice i Kapele, obronci i pojedini dijelovi krških polja) s povišenom kiselošću i kao takva su nepovoljna za uzgoj. Većina poljoprivrednih kultura (ječam, grah, lucerna, djetelina, strne žitarice, krumpir, kukuruz i povrtnice) mogu se uspješno uzgajati na području Županije.

Izvešće o stanju u prostoru Ličko-senjske županije

Struktura poljoprivrednog zemljišta Ličko-senjske županije u ha

Vrsta poljoprivredne površine	Ukupno		Pravne osobe i dijelovi pravnih osoba i zemljište u državnom vlasništvu na kojem nije organizirana proizvodnja		Obiteljska poljoprivredna gospodarstva	
	Površina	%	Površina	%	Površina	%
Poljoprivredne površine	235.738	100,00	133.599	100,00	102.139	100,00
Obradive površine	79.550	41,89	11.527	12,59	68.023	73,06
-oranice i vrtovi	24.202	20,95	51	4,42	24.151	38,54
-voćnjaci	1.229	0,46	-	-	1.229	0,95
-vinogradi i maslinici	233		-	8,17	233	0,19
-livade	53.886	20,39	11.476		42.410	33,38
Pašnjaci	156.188	58,11	122.072	87,41	34.116	26,94

Izvor: Statistički ljetopis 2005

Prema podacima o strukturi poljoprivrednog zemljišta DZS iz 2005. godine razvidno je da se na području Županije prostire ukupno 156 ha pašnjačkih površina različitih klasa (66% ukupno raspoloživog poljoprivrednog zemljišta). Dio pašnjaka je obuhvaćen šumskogospodarskim osnovama Hrvatskih šuma d.o.o. odnosno tretira se kao šumsko zemljište.

Najveći dio obradivih površina je u vlasništvu obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava koja na području Županije predstavljaju glavne nositelje svih poljoprivrednih proizvodnji.

Korištenje oraničnih površina u Ličko-senjskoj županiji u ha

Struktura vlasništva oraničnih površina	Ukupna oranična površina	Žitarice	Krumpir, mahunasto i ostalo povrće	Krmno bilje	Ostalo
Ukupna oranična površina	10637	2214	1021	7398	4

Izvješće o stanju u prostoru Ličko-senjske županije

Pravne osobe i dijelovi pravnih osoba i zemljište u državnom vlasništvu na kojem nije organizirana proizvodnja.	265	117	7	141	0
Obiteljska poljoprivredna proizvodnja	10372	2097	1014	7257	4

Izvor: SLJH 2008

Iz raspoloživih statističkih podataka o proizvodnji važnijih usjeva na području Županije proizlazi da se velike oranične površine ne obrađuju, odnosno zapuštaju. Budući se statistički više ne prate podaci po jedinicama lokalne samouprave može se samo iskustveno procijeniti da se ti podaci pretežno odnose na područja posebne državne skrbi te planinska područja.

Proizvodnja važnijih usjeva na području Ličko-senjske županije

Struktura vlasništva Oraničnih površina	Pšenica			Krumpir			Lucer- na*	Djete- lina**
	požnje v. ha	t/ha	proizv. t	požnjev. ha	t/ha	proizv. t	proizv. sijena t	
Ukupna oranična površina	2.104	2,01	4.224	4.572	5,24	23.954	3.283	8.900
Pravne osobe i dijelovi pravnih osoba i zemljište u državnom vlasništvu na kojem nije organizirana proizvodnja.	-	-	-	20	3,00	60	-	-
Obiteljska poljoprivredna proizvodnja	2.104	2,01	4.224	4.552	5,25	23.894	3.283	8.900

Izvor: SLJH 2005

* Proizvodnja iskazana za glavni usjev i podusjev zajedno

** Uključene sve vrste djeteline i mješavine

Ličko-senjska županija je jedna od 5 hrvatskih županija koje karakterizira vrlo visok stupanj ruralnosti i u kojima 90-100 % stanovnika živi u ruralnim zajednicama (mogućnost korištenja sredstava IPARD programa), što znači da se sve demografske karakteristike ruralnih područja gotovo u cijelosti odnose na cijeli teritorij Županije.

Na području Ličko-senjske županije nalazi se 5330 poljoprivrednih gospodarstava. Od toga 98,69 % čine obiteljska poljoprivredna gospodarstva.

Prosječna starost nositelja OPG-a je 48 godina, prosječan broj članova OPG-a je 3,3, koji obrađuju prosječno 17,12 ha u 29 parcela. Stočarstvom se bavi 84,13 % OPG-a i 79,37 % namjerava u idućih 10 godina povećati ili zadržati isti nivo proizvodnje.

Najvećim preprekama smatraju probleme s prodajom i naplatom poljoprivrednih proizvoda, kašnjenje državnih potpora i paritet cijena.

Izvešće o stanju u prostoru Ličko-senjske županije

Za daljnji razvoj nedostaju im financijska sredstva (38,10 %) i ocjenjuju da je poljoprivredno zemljište preskupo (26,98 %). Također mnogi su nezadovoljni veterinarskim uslugama i njihovom cijenom (14,29%).

Od Ličko-senjske županije očekuju organiziranje školovanja za poljoprivredna zvanja (39,68%), potporu pri okrupnjavanju poljoprivrednog zemljišta (65,08 %), osiguravanje povoljnih financijskih sredstava za razvoj poljoprivrede, (63,49 %), potpora proizvodnji autohtonih proizvoda (66,67%).

Zbog velikih površina pod livadama i pašnjacima te klimatskih uvjeta područje Županije tradicionalno je stočarski kraj. Najvažnije grane stočarstva su govedarstvo (proizvodnja kravljeg mlijeka) i ovčarstvo (proizvodnja mesa). Također postoji i duga tradicija pčelarstva na cijelom području Županije.

Proizvodnja kravljeg mlijeka na području Županije u periodu tranzicije nije se prilagodila novonastalim tržišnim uvjetima. Ličko-senjska županija značajno zaostaje za ostalim županijama po proizvedenim količinama mlijeka (kontinuirani pad proizvodnje). Po kvaliteti mlijeka Županija je na začelju u RH (samo 38,4 % mlijeka zadovoljava EU standard) što je vrlo zabrinjavajuće.

Proizvodnja kravljeg mlijeka i goveđeg mesa

Broj grla u programu poticanja konvencionalne proizvodnje kravljeg mlijeka	2006.	2007.	2008.	2009.
Ličko-senjska županija	6.720	6.819	6.662	6.248
RH	190.522	188.425	209.691	260.516
Količina isporučenog mlijeka lit.	2006.	2007.	2008.	2009.
Ličko-senjska županija	15.785.320	14.447.881	12.321.472	10.443.073
RH	631.556.772	653.850.986	657.778.061	675.289.053
Broj isporučitelja mlijeka	2006.	2007.	2008.	2009.
Ličko-senjska županija	2.325	1.803	1.577	1.344
RH	38.146	31.960	27.450	23.690
Prosječna godišnja isporuka mlijeka po isporučitelju	2006.	2007.	2008.	2009.
Ličko-senjska županija	6.789	8.013	7.813	7.770
RH	16.556	20.458	23.962	28.505

Izvor: Hrvatska poljoprivredna agencija

Na području Županije otkupljuje se i prerađuje cca 800.000 litara mlijeka u sir, dok preostale količine mlijeka otkupljuju velike mljekare (DUKAT i PIK RIJEKA), koje su nezadovoljne kvalitetom mlijeka i količinama koje otkupljuju od pojedinih proizvođača.

U mjestu Švica (Grad Otočac) u izgradnji je mljekara u vlasništvu PZ

Velebitska degenija, preradbenog kapaciteta od 15.000 lit mlijeka dnevno (cca 5.475.000 lit godišnje) s mješovitim proizvodnim programom.

Zbog loše kvalitete mlijeka, povećanih troškova prijevoza te zbog povećanja koncentracije proizvodnje kod proizvođača koji su bliže velikim mljekarama sve je veća vjerojatnost da će najveći otkupljivači mlijeka postupno raskidati ugovore s poljoprivrednim gospodarstvima s područja Županije te se mogu očekivati daljnji problemi s otkupom mlijeka.

S obzirom da će posredno biti ugrožena i ona gospodarstva koja ulažu u proizvodnju mlijeka Županija se uključila u potporu organiziranju proizvodnje sira u mini siranama na obiteljskim gospodarstvima.

3.4. Istraživanje i vađenje mineralnih sirovina

Ocjena ukupne društveno-gospodarske koristi / značaja sektora / djelatnosti, standardno se radi na način da se sektor / djelatnost procjenjuje na osnovi niza kriterija, među kojima su standardno: doprinos zaposlenosti; novostvorena vrijednost, odnosno doprinos BDP-u; doprinos uplaćenom porezu; produktivnost; važnost djelatnosti za cjelinu regionalnog gospodarstva, u pogledu njenog mjesta unutar lanca dodane vrijednosti; doprinos izvozu; teritorijalna pokrivenost, u pogledu ravnomjernog utjecaja na razvoj; perspektive / procjena rezervi – s obzirom na trajnost ostvarivanja dobiti; tehnološka razina; razina zaštite (brige za) okoliša; razina društveno odgovornog poslovanja; doprinos promociji regije.

U ovom poglavlju će se na osnovi tih kriterija ocijeniti društveno-gospodarski značaj eksploatacije mineralnih sirovina. Kod ovoga je bitno ocijeniti doprinos jedne djelatnosti drugim djelatnostima, u našem slučaju energetici, graditeljstvu i prerađivačkoj industriji te na taj način dobiti sliku o njezinoj važnosti.

Eksploatacijom mineralnih sirovina kao djelatnošću s aktivnim eksploatacijskim poljem u Ličko-senjskoj županiji bavi se 12 pravnih osoba (d.o.o.) i 4 fizičke osobe (obrti). Daje popis aktivnih koncesionara i njihovih eksploatacijskih polja u Ličko-senjskoj županiji.

Pravne i fizičke osobe s aktivnim eksploatacijskim poljem na području LSŽ, svibanj 2012.

MINERALNA SIROVINA	EKSPLOATACIJSKO POLJE	POVRŠINA (ha)	KONCESIONAR	GODINA RJEŠENJA
BARIT	PILAR, Lovinac	60,68	GALION d.o.o. Zagreb	1972.
KARB. SIR. ZA IND. PRERADU	ČARDAK	34,0	LIČKA TVOR. VAPNA d.o.o. L. Lešće	1989.
	LIČKO LEŠĆE	6,0	LIČKA TVOR. VAPNA d.o.o. L. Lešće	1993.
	BARLETE	7,7	CALCIT LIKA d.o.o. Ličko Lešće	1998.
GRAĐEVNI ŠLJUNAK I PIJESAK TEHNIČKO - GRAĐEVNI KAMEN	PAPUČA VEDRINE - MEDAK	30,4	BIGROM d.o.o. Gospić	1979.
	LAPAČKE BARE, Donji Lapac	12,4	DINMAR TRADE d.o.o. Donji Lapac	2006.
	KVARTE, Perušić	10,74	GM KVARTE d.o.o. Perušić	1996.
	ČELINA, Karlobag	3,7	SLADOVAČA d.o.o. Gospić	2002.
	ŠIROKI ČELAC, Novalja	7,5	Obrtnik Slobodan Trcol, Novalja	1996.

Izvješće o stanju u prostoru Ličko-senjske županije

	ZAGLAVA, Novalja	21,4	ZAGLAVA d.d. „u likvidaciji“ Novalja	2000.
		7,7	Obrt ICAN-TRANSPORTI, Novalja	2000.
	DUGI DOL I	2,3	Obrt ISKOP-UTOVAR, vl. Branko Poljak, Ogulin	2001.
	MALI ČARDAK, Perušić	8,4	Kamenolom Mali Čardak d.o.o. Zagreb	2003.
	VUKOV VRH	75,1	Millem d.o.o. Lički Osik	2002.
	KARSA, Novalja	10,0	Obrt Tomislav, Novalja	2004.
	TAPANJSKA GLAVA, Perušić	32,8	LIKA KAMEN d.o.o. Gospić	2002.

Izvor: Ured državne uprave u Ličko-senjskoj županiji

Slijedeća tablica daje osnovne gospodarske pokazatelje trgovačkih društava koja se bave eksploatacijom mineralnih sirovina, a ista im je osnovna djelatnost, na području Ličko-senjske županije za 2010. godinu.

Osnovni gospodarski pokazatelji aktivnih trgovačkih društava na području LSŽ čija je osnovna djelatnost eksploatacija mineralnih sirovina, za 2010. g.

R. br.	KONCESIONAR	Ukupni prihodi (kn)	Dobit (kn)	Dobit (% UP)	Novostvorena vrijednost	Produktivnost	Broj zaposlenih (sati rada)
1	Lička tvornica vapna d.o.o. Ličko Lešće	7.198	-	-	1.707	60,9	28
2	CALCIT LIKA d.o.o. Ličko Lešće	17.574	1.074	6,1%	1.886	78,6	24
3.	BIGROM d.o.o. Gospić	11.178	1.294	11,6%	2.156	120	18
4.	DINMAR TRADE d.o.o. Donji Lapac	972	52	5,3%	150	30	5
5.	GM KVARTE d.o.o. Perušić	6.683	1.541	23%	741	57	13
6.	Kamenolom Mali Čardak d.o.o. Zagreb	84	1	1,2%	-	-	
7.	Millem d.o.o. Lički Osik	8.550	1.734	20,2%	2.253	375,5	6
8.	LIKA KAMEN d.o.o. Gospić	0	-3	-	-	-	0

Izvor: FINA, RGFI – javna objava

Ličko-senjska županija je 2013. godine izradila rudarsko-geološku studiju

mineralnih sirovina Ličko-senjske županije, propisanu Prostornim planom Županije, a u cilju unaprjeđenja ove gospodarske grane.

3.5. Šumarstvo

Šume i šumske površine na području Županije zauzimaju 327.188,69 ha po podacima Hrvatskih šuma, prema podacima iz prostorno planske dokumentacije ta površina iznosi 415.898,08 ha.

Uočeno je preklapanje poljoprivrednih i šumskih površina jer se i u jednim i drugim podacima nalaze pašnjačke površine.

Šume Velebita, Plješivice, Kapele i Sredogorja, koje pripadaju Ličko-senjskoj županiji, predstavljaju sirovinsku osnovu drvne industrije u Županiji . Ukupna površina šuma iznosi 306.750 ha (podaci iz Županijske razvojne strategije LSŽ 2011-2013.g). Gospodarske šume nalaze se na 84,49% površine, 3,02% su zaštitne šume, a 9,49% su šume posebne namjene.

U gospodarskim šumama najviše su zastupljene šume bukve i jele koje su najznačajnije za industrijsku preradu. Ukupna drvna zaliha iznosi cca 37 mln m³ , a od toga 65% se odnosi na bukvu, 22% na jelu i smreku i 13% na ostalo drvo.

Šume Velebita, Plješivice, Kapele i Sredogorja, koje pripadaju Ličko-senjskoj županiji, predstavljaju sirovinsku osnovu drvne industrije u Županiji.

Ukupna površina šuma iznosi 306.750 ha. Gospodarske šume nalaze se na 84,49% površine, 3,02% su zaštitne šume, a 9,49% su šume posebne namjene.

Ukupni godišnji prirast iznosi cca 1,1 mln m³, dopušteni godišnji etat iznosi cca. 650.000 m³.

Ukupna godišnja proizvodnja pilanskih trupaca UŠP Senj i UŠP Gospić zajedno u 2009. godini iznosila je 182.571m³ pilanskih trupaca od čega se 91.263 m³ odnosi na bukvu, 85.652 m³ na jelu i smreku te 5.560 m³ na ostale vrste. Razlog manjoj sječi od dopuštene proizlazi iz miniranosti dijela šuma na području Županije i loše otvorenosti šuma. Prosječna drvna masa iznosi 121 m³/ha te je niža od prosjeka Republike Hrvatske koji iznosi 250 m³/ha. To je zbog toga što se 67% šuma nalazi na kršu. Šume na kršu imaju važnu ulogu u zaštiti te imaju niži dopušteni etat. Najveći dio šuma su državne šume – 95,5%. Njima gospodari državno poduzeće Hrvatske šume d.o.o., a s 4% gospodare nacionalni parkovi. Za razliku od državnih šuma u čiji se uzgoj kontinuirano ulaže, privatne šume su vrlo zapuštene, bez programa gospodarenja i usitnjene. Za razliku od ostalih priobalnih županija gdje su najveće štete od požara zabilježene u priobalnim područjima u Ličko-senjskoj županiji svi veći požari izbijali su na kontinentu pretežno na privatnim šumama i zapuštenom poljoprivrednom zemljištu. U kontinentalnom dijelu Županije se eksploatacijom i gospodarenjem šumama ostvaruju značajni prihodi. U šumarstvu (Hrvatske šume) je na području Županije stalno zaposleno 650 radnika, a sezonski se zapošljava još oko 200 radnika.

Na području Županije zbog velikog broja pilanskih kapaciteta i raspoloživosti drvne mase postoje velike mogućnosti za korištenje biomase za proizvodnju toplinske energije. Stoga je, a radi doprinosa razvoju korištenja alternativnih izvora energije, potrebno u budućnosti promovirati korištenje biomase uz proizvodnju toplinske energije, naročito za zagrijavanje većih gospodarskih subjekata i ustanova na području Županije.

3.6. Gospodarenje otpadom

Glavni problemi:

- Velike količine otpada koja se dovozi na odlagališta
- Veliki broj službenih ali neuređenih odlagališta
- Ograničeno odvajanje otpada na mjestu nastanka
- Nedostatak postrojenja za oporabu i obradu komunalnog otpada
- Nedostatak odlagališta za opasni otpad
- Nedovoljna uključenost proizvođača otpada pri snošenju stvarnih troškova odlaganja njihovog otpada.

Uglavnom se gospodari s otpadom bez bitnih promjena u sustavu i još uvijek su u tijeku procesi sanacija odlagališta.

Jedino zakonito odlagalište otpada sa svim dozvolama je Odlagalište u Gradu Otočcu.

Ostala komunalna odlagališta su uglavnom u fazi sanacije.

Planirana je i sanacija divljih odlagališta i gotovo u svim gradovima i općinama pokrenute su aktivnosti i u tu svrhu su uložena sredstva, kako Fonda za energetska učinkovitost, tako i jedinica lokalne samouprave.

Svaka od jedinica lokalne samouprave ima uglavnom svoju komunalnu deponiju osim Općine Vrhovine koja koristi deponiju Grada Otočca.

Razmatran je mogući otpad koji će nastati:

- čišćenjem javnih površina i
- otpad sličan otpadu iz kućanstva koji nastaje u gospodarstvu i uslužnim djelatnostima.

Planom gospodarenja otpadom Ličko-senjske županije i Prostornim planom Ličko-senjske županije predviđeno je osnivanje Županijskog centra gospodarenja otpadom na prostoru blizu Ličkog Osika.

U periodu do izgradnje CGO saniraju se i koriste postojeća odlagališta:

- Grad Gospić – Rakitovac,
- Grad Novalja – Caska,
- Grad Otočac – Podum,
- Grad Senj- Rača,
- Općina Brinje-Javorov Vrh,
- Općina Perušić – Razbojšte,
- Općina Plitvička Jezera – Vrpile i
- Općina Udbina – Čojluk.

Općina Karlobag ima odlagalište kod Vidovca u Parku prirode "Velebit", a projektom sanacije predviđeno je njegovo preseljenje izvan Parka prirode što se nije dogodilo.

Općina Lovinac je projektom sanacije predviđala preseljenje svog odlagališta na Udbinu, ali se ni to nije dogodilo, pa i dalje koriste „sanirani prostor“ za odlaganje otpada.

Najveći problemi su nesanirana odlagališta u Gradu Senju i Općini Karlobag koja se nalaze i u Parku prirode "Velebit" i u zaštićenom obalnom pojasu mora.

Podatke o godišnjim količinama otpada u pojedinim gradovima i općinama koje se odlažu na odlagališta dobili smo od nadležnih komunalnih poduzeća odnosno iz njihovih zahtjeva upućenih nadležnom Upravnom odjelu za graditeljstvo, zaštitu

Izvješće o stanju u prostoru Ličko-senjske županije

okoliša i prirode te komunalno gospodarstvo.

Količine komunalnog otpada po gradovima i općinama u 2012. godini

Grad/Općina	Tvrtka	Lokacija	Količina/t 2012.
1. Gospić	Usluga d.o.o.	Rakitovac	5.000 t
2. Novalja	Komunalije d.o.o.	Caska	5.500 t
3. Otočac	Komunalac d.o.o.	Podum	2.500 t
4. Senj	GKP Komunalac d.o.o.	Sv. Juraj	3.587 t
5. Brinje	Vodovod d.o.o.	Javorov vrh	1.300 t
6. Donji Lapac	Visočica d.o.o.	Bare	700 t
7. Karlobag	Vegium d.o.o.	Vidovac	1.071 t
8. Lovinac	Vrilo d.o.o.	Kik	600 t
9. Perušić	Perušić d.o.o.	Razbojište	(4000 t -2013) 1.305 t
10. Plitvička Jezera	Komunalac d.o.o.	Vrpile	2.330 t
11. Udbina		Čojluk	2.400 t
12. Vrhovine	Vrhkom d.o.o.	Podum Otočac	250 t
LIČKO-SENJSKA ŽUPANIJA		UKUPNO	26.543 t

Dane količine nisu utvrđene vaganjem otpada već su procijenjene, tako da su stvarne količine vjerojatno manje.

Općina Perušić je za 2013. prijavila zbog povećane količine otpada (Lidl) 4000 t.

Elementi planiranog sustava zbrinjavanja otpada prema Planu gospodarenja otpadom i PPŽ sastoje se uglavnom od:

- Zelenih otoka – koji može biti više-po kvartovima i naseljima,
- Reciklažnih dvorišta –barem jedno za svaku Općinu, a može i više ovisno o veličini naselja,
- Pretovarne –transfer stanice i
- CGO.

Planom predviđeno kretanje otpada u županiji nakon otvaranja CGO:

- Nakon odvajanja korisnog otpada u domaćinstvu i reciklažnom dvorištu prikupljeni otpad preveze se do pretovarne stanice,
- Iz pretovarne stanice prikupljeni otpad se posebnim vozilima prevozi u CGO,
- Otpad se prerađuje u MBO postrojenju,
- Proizvedeni bioplin koristi se za proizvodnju električne energije i
- Ostatni otpad (cca 30% od dovezenog u CGO se odlaže).

Osim prostora za prihvati i MBO postrojenje samog odlagališta otpada se sastoji od:

- Ploha za odlaganje otpada,
- Bazena za procjedne vode,
- Spremnika za vodu,
- Obodnog nasipa,
- Prilaznih puteva,
- Protupožarnih puteva,
- Zelenog pojasa i

- Ograde.

Planirano postrojenje može obraditi 35 000 tona otpada godišnje.

Planirana površina samog odlagališta sa zaštitnim pojasom planira se na 5 ha i računata je za period od 25 godina dok se površina cijelog centra zajedno s prilaznim putovima reciklažnim dvorištem, dijelom za obradu i skladištenje građevinskog materijala, površinu za privremeno skladištenja opasnog otpada itd. planira u površini od 25-30 ha.

Na kraju su dane mjere i smjernice za gospodarenje otpadom.

Analiza cijene koštanja CGO

Ovdje je dana i usporedba sa cijenama koštanja izgradnje CGO u susjednim županijama i vidi se njena realnost. Npr. naša oko 22 mil. Eura, PGŽ 35-51 mil. Eura.

Izvoz otpada u susjedne županije

Općeniti problem izvoza otpada u susjedne županije je da niti jedan Centar gospodarenja otpadom u susjednim županijama nije proračunat za prijem otpada iz Ličko-senjske županije.

Planom gospodarenja otpadom Ličko-senjske županije za ovu varijantu predviđene su transfer stanice u našoj županiji dok se prema prvim razgovorima s predstavnicima CGO susjednih županija gradnja transfer stanica u našoj Županiji ne predviđa.

Veza na varijantu 3 – Izvoz otpada u susjednu županiju

Predviđene transfer stanice za tu varijantu:

Jugozapadni dio Županije – orijentacija prema Zadru:

- Gospić, cca 100 km do CGO Zadarske županije, lokacija Biljane Donje;
- Novalja, cca 100 km do CGO Zadarske županije, lokacije Biljane Donje.

Sjeverozapadni dio Županije – orijentacija prema Rijeci:

- Otočac, cca 130 km prema CGO Primorsko-goranske županije, lokacija Marišćina (Viškovo);
- Senj, cca 100 km prema CGO Primorsko-goranske županije lokacija Marišćina (Viškovo).
- Udbina, preko 100 km prema CGO Karlovačke županije, lokacija Babina Gora;
- Korenica, cca 100 km prema CGO Karlovačke županije, lokacija Babina Gora.

Sve varijante izvoda otpada u CGO susjednih županija povezane su s velikim transportnim udaljenostima, preko 100 km, pa se stoga troškovi prijevoza moraju pridodati cijeni samog zbrinjavanja.

Ličko-senjska županija je po površini najveća županija u Republici Hrvatskoj, a najmanja po broju stanovnika, pa je bilo koji način rješavanja problema zbrinjavanja otpada opterećen velikim troškovima zbog daljine transporta i troškovima zbrinjavanja koji se sumarno dijele na mali broj stanovnika. Prethodno navedeno u konačnici može rezultirati i do 30% i više većom cijenom zbrinjavanja otpada koji moraju platiti stanovnici LSŽ u donosu na druge stanovnike u RH. Kako je cijena zbrinjavanja otpada po toni fiksna, neovisno o tome od kuda otpad dolazi i gdje se on zbrinjava, ono na što se u toj cijeni može utjecati su stoga troškovi transporta. Da bi se oni smanjiti, ono što zapravo treba napraviti je na području Županije umanjiti količinu otpada koji se preko transfer stanica izvozi u navedene CGO. Problem je taj što su transportne daljine do transfer stanica već i unutar Županije prilično velike, recimo od Donjeg Lapca do Udbine to iznosi oko pedesetak kilometara. Daljnji transport neselektiranog otpada – bruto mase otpada koji nije reduciran u transfer stanicama – znače maksimalnu neučinkovitost i maksimalne troškove, jer se najveće moguće mase transportiraju na najveće moguće udaljenosti. Takav princip ne može se smatrati dugoročno održivim.

Iz navedenog razloga, da bi se kao prvo ti transportni troškovi sveli na minimum, ali da bi se u konačnici i troškovi zbrinjavanja otpada po toni također sveli na minimum potrebno je slijedeće:

Svaki grad/općina moraju imati po:

1. Lokaciju za transfer stanicu i odvajanje i reciklažu građevinskog otpada;
2. Riješenu deponiju i kompostanu biootpada;
3. Riješeno odvajanje oporabljivog otpada naročito energetski oporabljivog otpada (reciklažno dvorište – plastika, staklo, metali itd.).

Očito je da se za ovu novonastalu situaciju treba izraditi izmjena i dopuna Plana gospodarenja otpadom Ličko-senjske županije, ali i upoznati se sa stvarnim stanjem realizacije centra za gospodarenje otpadom u susjednim županijama u koje bi se taj otpad trebao izvoziti.

4. Opremljenost prostora infrastrukturom od značaja za Ličko-senjsku županiju

4.1. Prometna infrastruktura

4.1.1. Cestovni promet

Jedan od bitnih razvojnih činitelja Ličko-senjske županije svakako je prometni položaj određen funkcijom geoprometnog križišta između tri vodeća polarizacijska žarišta u državi - Zagreba, Rijeke i Splita, ali još i nekih drugih, kao što su Zadar i Karlovac.

Područjem Ličko-senjske županije prolaze sve kategorije prometnica za kretanje motornih vozila od autocesta, brzih cesta, državnih cesta, županijskih, lokalnih te ostalih i nekategoriziranih prometnica.

U granicama Županije ima cca 123,29 km autocesta, 13,35 km brzih cesta i cca 7 km priključnih cesta. Izgrađen je spoj Luke Mala Stinica na državnu cestu D8

Izvješće o stanju u prostoru Ličko-senjske županije

(Jadransku turističku cestu). Sanirane su državne ceste na dionicama gdje su bile preopterećene i uništene pri gradnji autoceste kao što su dionice ceste D50 od Gospića do Gračaca.

Izgrađena je i puštena u promet županijska cesta Bijelopolje –Donji Lapac čime je ostvarena bolja veza Donjeg Lapca s Gospićem.

Izmjenama Zakona pojedine ceste su prekategoriizirane iz državnih u županijske, a dio županijskih i lokalnih cesta na području Grada Gospića kao županijskog sjedišta isključen je iz upravljanja Županijske uprave za ceste i dan na upravljanje Gradu.

Duljine cestovne mreže dane su u sljedećoj tabeli:

JLS	autoceste (km)	brze ceste (km)	državne ceste (km)	županijske ceste (km)	lokalne ceste (km)	cestovna gustoća (km/1000 km ²)
Grad Gospić	30,00		62,00	93,22	171,90	369,44
Grad Otočac	33,91		40,32	92,17	92,17	484,13
Grad Senj			105,00	81,39	132,10	481,95
Grad Novalja			10,00	26,00	12,00	514,14
Općina Brinje	22,00		27,00	53,80	40,30	399,48
Općina Donji Lapac			38,00	44,00	73,00	545,77
Općina Karlobag			63,30	21,60	7,00	324,31
Općina Lovinac	23,00	6,00	24,00	21,10	65,00	406,82
Općina Perušić	14,38		17,03	68,67	76,75	461,78
Općina Plitvička Jezera			64,26	44,09	87,00	415,90
Općina Udbina		7,35	65,80	52,90	87,80	313,04
Općina Vrhovine			12,50	3,80	23,30	177,39
LSŽ ukupno	123,29	13,35	529,24	602,74	868,32	399,25

4.1.2. Željeznički promet

Prema Prostornom planu Ličko-senjske županije imamo postojeće građevine Državnog značaja: Željezničku prugu Ogulin-Gospić-Knin (na kojoj je izvršena rekonstrukcija i modernizacija) i Unsku prugu Sunja-Bihać-Knin.

Zatim potencijalnu prugu: Drežnička trasa brze pruge Zagreb-Split, za koju je u PPŽ-e određen koridor, a Hrvatske željeznice prema očitovanju iz siječnja 2013. godine kod izrade nove prometne strategije neće predlagati zadržavanje ovog

koridora. Kako je Primorsko-goranska županija zadržala u svom PPŽ-e ovaj koridor, a Ličku prugu nemoguće je po sadašnjoj trasi dovesti u visoki nivo služnosti predlažemo da se u PPŽ-e i dalje zadrži ovaj koridor, tim više što se od granice Grada Otočca do Županijske granice kod Štikade ova trasa gotovo poklapa sa trasom postojeće pruge.

U ovom dijelu Hrvatske željeznički promet ima dugu tradiciju. Njegova uloga u sveukupnom razvoju ovog područja je od velikog značenja, ali je tijekom proteklog vremena bio sustavno zapostavljan. Osnovu čini magistralne pomoć na željeznička pruga Ogulin-Knin-Split, sagrađena 1925., koja prolazi područjem Ličko-senjske županije u duljini od 107 km, od postaje Javornik na sjeveru do Štikade na jugostoku Županije. Karakteristično je za ličku željezničku prugu, pa tako i za dionicu kroz Ličko-senjsku županiju, da je u bivšoj državi, što se tiče održavanja i modernizacije zapostavljena na uštrb favorizirane unske željezničke pruge. Osamostaljenjem Republike Hrvatske lička je pruga postala strategijska odrednica razvoja državnog željezničkog prometa. Novim je ustrojem države privremeno napušten unski koridor kao veza sjevera i juga pa je sveukupni željeznički promet na tom pravcu preuzela lička željeznička pruga, ali s prometno-tehničkog aspekta ne može u potpunosti preuzeti zadanu funkciju. Kako je ova željeznička pruga građena sa skromnim horizontalnim i vertikalnim elementima trase, s lukovima polumjera 300 m, s uzdužnim nagibom i do 25 promila i maksimalne brzine 70 km/h, tako putovanje na relaciji Zagreb-Gospić traje više od četiri sata. Također nije zadovoljavajuće stanje objekata na trasi pruge. Ratom uništeni i devastirani kolodvori, stanični i pružni objekti samo su manjim dijelom sanirani. Gotovo u potpunosti uništene kolodvorske zgrade su, uz izuzetke, većinom samo minimalno osposobljene za funkciju. Tuneli Sinac i Ramljani, kapitalni objekti na trasi ove željezničke pruge su, zbog dužeg neodržavanja tijekom domovinskog rata, bili zapušteni, ali su do danas osposobljeni. Mostovi su, uglavnom, u zadovoljavajućem stanju, jer ratom nisu bili znatnije oštećeni. Cestovni prijelazi su u dosta lošem stanju, a do danas je riješena prometna signalizacija. Hrvatske su željeznice riješile osiguranje ove glavne ličke željezničke pruge signalno-sigurnosnim uređajima, ali do danas nisu riješeni cestovni prijelazi-nadvožnjaci s državnim cestama (cesta D25 u Ličkom Osiku, D50 u Perušiću i D22 u Lovincu. Obnovljeni su u ratu uništeni kolodvori u Gospiću i Lovincu sukladno europskim standardima.

4.1.3. Zračni promet

Na području Županije dvije su zračne luke – Udbina i Otočac koje su korištene za vojne športske potrebe i dio zračne luke Željava, isključivo vojnog karaktera, koja se nalazi uz državnu granicu s Bosnom i Hercegovinom.

- Zračna luka Udbina smještena je na rubu Krbavskog polja na površini od oko 80 ha i na nadmorskoj visini 750 m. Udaljena je od županijskog središta Gospić 32 km zračne linije u smjeru istoka, odnosno cestovnom prometnicom oko 60 km, a od Plitvičkih jezera nešto manje od 50 km. Uzletno-sletna staza, duljine 2.950 m i širine 30 m, s asfaltnom podlogom proteže se u pravcu 127° – 307° bez prilaznih zapreka. Omogućuje polijetanje zrakoplova do 27 t ukupne nosivosti, duljine 28 m i raspona krila 36 m. Zračna se luka može koristiti samo danju. Na stajanci se istodobno mogu smjestiti tri zrakoplova tipa ATR – 72 (oko 70 putnika). Postoji kompletna infrastruktura: cesta, električna, voda, odvodnja, telefon, ali je sve potrebno dovesti u funkciju.

- Aerodrom Otočac je Strategijom prostornog uređenja RH iz 1998. predviđen kao lokacija za tercijarnu zračnu luku. Nalazi se četiri km jugoistočno od Otočca, na nadmorskoj visini 463 mnm, s uzletno-sletnom travnatom (stabiliziranom) stazom, obilježena ograničenjima (1.620x50 m), s pravcem polijetanja 148 ° - 348° bez prilaznih zapreka. Namijenjena je prometu športsko-turističkih zrakoplova, za avio-taksije, jedrilice, balonarstvo, te obuku letačkog osoblja, trening i rekreaciju. U sastavu Zračne luke nalazi se plato, površine 113x160 m, sa stajankom, hangarom i cisternom za gorivo.
- Zračna luka Željava prije je korištena isključivo u vojne svrhe. Dok se ne odrede granične linije s Bosnom i Hercegovinom njezina namjena i korištenje su neizvjesni, jer je jedan dio poletno-sletnih staza na teritoriju susjedne države.

Građevine zračnog prometa:

postojeće: Zračna luka kategorije 2C: Udbina, te postojeća lokacija; bivše zračne luke Željava na granici s BiH, čiji će se status funkcija i kategorija utvrditi naknadno međudržavnim dogovorom;

planirane: Aerodrom Otočac 2C kategorije na lokaciji postojećeg letjelišta.

4.2. Komunalna infrastruktura

4.2.1. Elektroenergetski sustav

Postojeće elektroenergetske građevine od važnosti za Državu i Županiju dijele se na proizvodne i prijenosne te transformatorska postrojenja i rasklopišta.

Postojeće proizvodne : HE Sklope, HE Senj I, VE Vrataruša.

Elektroenergetska mreža na prostoru Ličko-senjske županije dobro je razvijena i sadrži vodove visokog napona (naponskih razina 400, 110 i 30 kV).

Elektroenergetsku prenosnu mrežu čine:

- Naponske razine 400-110 kV u nadležnosti Elektroprijenosa;
- Naponska razina 10-30 kV u nadležnosti HEP –Elektrolika Gospić:

4.2.2. Plinoopskrbni sustav

Od građevina u sustavu tranzita, distribucije i opskrbe korisnika prirodnim plinom na prostoru Ličko-senjske županije nalaze se:

Građevine:

- a) Mjerno redukcijaska stanica (MRS): MRS Otočac, MRS Gospić, MRS Gračac;
- b) Stanice za čišćenje i blokadne stanice MČS Vrhovine, BS Ramljani , BS Perušić, MČS Gospić, BS Medak , BS Lovinac

Plinovodi:

- Visokotlačni tranzitni magistralni plinovod „Jospidol-Gospić“ (DN 500 mm, 75 Bar-a);
- Visokotlačni tranzitni magistralni plinovod „ Gospić-Benkovac“ (DN 500 mm, 75 Bar-a).

Izvešće o stanju u prostoru Ličko-senjske županije

Prostornim planom Županije predviđena je izgradnja : magistralnog VT plinovoda Lička Jesenica-Brinje –Senj (odvojak Zlobin), te lokacije postrojenja za isparavanje plina u Karlobagu, Senju i Novalji.

Izrađeni su projekti i ishođene lokacijske dozvole za sustave visokotlačnih distributivnih regionalnih plinovoda 16-25 bara s građevinama od MRS Gospić do RS Gospić, RS Lički Osik , RS Perušić, od MRS Otočac do RS Otočac, RS Ličko Lešće.

Spomenute lokacijske dozvole ishođene su za potrebu raspisivanja natječaja o dodjeli koncesije na područjima Gospića i Otočca.

4.2.3. Vodoopskrbni sustav

Prostornim planom Ličko-senjske županije za područje Jadranskog i Crnomorskog sliva određeni su sustavi za zaštitu i regulaciju voda te sustavi za korištenje voda. Kod korištenja voda prednost se daje javnoj vodoopskrbi u odnosu na ostala gospodarska korištenja voda.

Iz tabele koju su nam dostavile Hrvatske vode, a gdje je dan popis koncesionara vidljiva je i namjena koncesije te da se znatan dio vode slivova Like i Gacke koristi i u energetske svrhe.

R. br.	Namjena koncesije	Korisnik koncesije	Lokacija vodozahvata	Trajanje koncesije	Dozvoljeni opseg korištenja
1.	Zahvaćanje voda za potrebe javne vodoopskrbe	KOMUNALAC d.o.o. Bartola Kašića 5/a 653220 Otočac	Otočac	04.02.1998.- 04.02.2018. 20 godina	1.900.000,00 m ³ /god.
2.	Zahvaćanje voda za potrebe javne vodoopskrbe	KOMUNALAC d. o.o. Trg sv. Jurja 12, 53230 Korenica	Plitvička Jezera, Udbina	06.02.1998.- 06.02.2018. 20 godina	2.300.000,00 m ³ /god.
3.	Zahvaćanje voda za potrebe javne vodoopskrbe	VODOVOD d.o.o. Stipe Javora, 53260 Brinje	Brinje	16.04.1998.- 16.04.2018. 20 godina	2.775.168,00 m ³ /god.
4.	Za zahvaćanje pitke, mineralne i termalne vode radi prodaje na tržištu u bocama i drugoj ambalaži	GIS SINAC d.o.o. Hrvatskog proljeća 36, 10000 Zagreb	Otočac	26.05.1998.- 26.05.2018. 20 godina	1.170,00 m ³ /god.
5.	Zahvaćanje voda za potrebe javne vodoopskrbe	USLUGA d.o.o. Bužimska 10, 53000 Gospić	Gospić	28.05.1998.- 28.05.2018. 20 godina	3.137.828,00 m ³ /god.
6.	Zahvaćanje voda za potrebe javne vodoopskrbe	VODOVOD HRVATSKO PRIMORJE-JUŽNI OGRANAK d.o.o. Đure Daničića 12, 53270 Senj	Senj	20.07.1998.- 20.07.2018. 20 godina	12.000.000,00 m ³ /god.
7.	Zahvaćanje voda za potrebe javne vodoopskrbe	GKD KOMUNALAC d. o. o. Splitka 2, 53270 Senj	Senj	04.09.1998.- 04.09.2018. 20 godina	504.576,00 m ³ /god.
8.	Korištenje vodne snage radi proizvodnje električne energije	HRVATSKA ELEKTROPRIVREDA d.d. Grada Vukovara 37, 10000 Zagreb	Otočac, Perušić	18.03.1999.- 18.03.2032. 33 godine	241,00 m ³ /s
9.	Korištenje kopnenih voda radi uzgoja riba u tržišne	LEKO d.o.o. Frankopanska 2/2, 10000 Zagreb	Otočac	10.02.2000.- 10.02.2015.	41.000.000,00 m ³ /god.

Izvešće o stanju u prostoru Ličko-senjske županije

	svrhe			15 godina	
10.	Za zahvaćanje pitke, mineralne i termalne vode radi prodaje na tržištu u bocama i drugoj ambalaži	Sveti Rok d.o.o. 53244 Lovinac, Sveti Rok	Lovinac	03.07.2002.- 03.07.2022. 20 godina	30.000,00 m ³ /god.
11.	Zahvaćanje voda za potrebe javne vodoopskrbe	VELINAC d. o.o. u stečaju Stipe Devčića bb, 53288 Karlobag	Karlobag	29.12.2004.- 29.12.2024. 20 godina	145.000,00 m ³ /god
12.	Zahvaćanje vode radi korištenja u proizvodnom postupku	BIGROM d.o.o. Papuča bb, 53000 Gospić	Gospić	28.01.2005.- 28.01.2025. 20 godina	20.000,00 m ³ /god.
13.	Zahvaćanje voda za potrebe javne vodoopskrbe	VISOČICA d.o.o. Udbinska cesta 2, 53250 Donji Lapac	Donji Lapac, Gračac	11.02.2005.- 11.02.2025. 20 godina	110.000,00 m ³ /god.
14.	Za zahvaćanje pitke, mineralne i termalne vode radi prodaje na tržištu u bocama i drugoj ambalaži	LEKO d.o.o. Frankopanska 2/2, 10000 Zagreb	Otočac	28.04.2005.- 28.04.2025. 20 godina	2.000,00 m ³ /god.
15.	Zahvaćanje vode radi korištenja u proizvodnom postupku	CISSA d.o.o. Škopljanska 20, 53291 Novalja	Novalja	29.07.2005.- 29.07.2025. 20 godine	15.800,00 m ³ /god.
16.	Korištenje kopnenih voda radi uzgoja riba u tržišne svrhe	GACKA d.o.o. Kralja Zvonimira 10, 53220 Otočac	Otočac	24.11.2006.- 24.11.2021. 15 godina	1.073.000,00 m ³ /god.
17.	Za zahvaćanje pitke, mineralne i termalne vode radi prodaje na tržištu u bocama i drugoj ambalaži	KUSTURA d.o.o. Svetošimunska cesta 84,10000 Zagreb	Otočac	03.07.2009.- 03.07.2029. 20 godina	10.000,00 m ³ /god.
18.	Zahvaćanje voda za potrebe javne vodoopskrbe	GKD KOMUNALAC d.o.o. Splitka 2, 53270 Senj	Senj	21.12.2011.- 21.07.2018. 20 godina	2.000.000,00 m ³ /god.

Gospodarsko korištenje voda je, kako je već rečeno, za energetske svrhe, za tehnološke potrebe u proizvodnji te za punionice pitke vode, a podaci o tome dani su u sljedećoj tabeli.

Gospodarsko korištenje

vodozahvat	grad/općina	korisnik koncesije	količina	
			l/s	m ³ /god.
HE Sklope: Lika	Gospić, Perušić	Hrvatska elektroprivreda d. d.	45.000,0	25MW
HE Senj: Lika+Gacka	Otočac	Hrvatska elektroprivreda d. d.	60.000,0	216 MW
Zdenac K 3	Lovinac	Sv. Rok d.o.o.	2,7	30.000
Sinačka pučina	Otočac	Leko d.o.o. Zagreb		
Bobinac; vodotok Gacka nizv. od Majerovog vrela*	Otočac	Gis Sinac d.o.o. Zagreb	1,0	1.170
Crno vrelo, akumulacija	Gospić	Bigrom d.o.o. Gospić		20.000
Bušeni zdenac Gradišće	Novalja	CISSA d.o.o. Novalja		15.800
izvor Pećina vodotok Kostelka	Otočac	Gacka d.o.o. Otočac	350,0	1.073.000
bunar B-1	Otočac	Kustura d.o.o.	1,8	1.980

Naselja na području Ličko-senjske županije opskrbljuju se pitkom vodom iz niza crpilišta te imamo niz vodoopskrbnih sustava uglavnom međusobno nepovezanih.

Vodoopskrbni sustav Grada Gospića obuhvaća naselja na prostoru Grada Gospića i Općine Perušić i napaja se iz niza izvora.

Izvešće o stanju u prostoru Ličko-senjske županije

Vodoopskrbni sustav Grad Otočca opskrbljuje se iz izvora Gacke.

Vodoopskrbni sustav Grada Senja opskrbljuje se iz izvora u Senjskoj Dragi i dijelom iz energetskeg sustava u Hrmotinama.

Vodoopskrbni sustav grada Novalje vezan je na Južni ogranak-regionalni vodovod- veza Hrmotine.

Vodoopskrbni sustav Općine Brinje vezan je na lokalne izvore, vodoopskrbni sustav Općine Donji Lapac vezan je na lokalne izvore, vodoopskrbni sustav Općine Karlobag vezan je na lokalne izvore i sustav Južni ogranak, vodoopskrbni sustav Općine Lovinac vezan je na lokalne izvore, vodoopskrbni sustav Općine Plitvička Jezera vezan je na lokalne izvore, vodoopskrbni sustav Općine Vrhovine vezan je na izvor Gacke (Tonković vrilo).

Detaljniji podaci vezani za javnu vodoopskrbu dani su u tabeli koja slijedi:

Javna vodoopskrba

vodozahvat	lokacija	korisnik	kapacitet	dozvoljena
	grad/općina		l/s	količina m ³
Hrmotine	Senj	Vodovod Hrvatsko Primorje - južni ogranak d.o.o. Senj	600,0	12.000.000
Mrđenovac	Gospić	Usluga d.o.o. Gospić	50,0 (40)	1.576.800
Košna voda	Gospić	Usluga d.o.o. Gospić	15,0	47.300
Vrilina	Gospić	Usluga d.o.o. Gospić	8,0	315.360
Vrbas	Gospić	Usluga d.o.o. Gospić	11,0 (2,8)	346.896
Domićuša	Gospić	Usluga d.o.o. Gospić	3,0 (0)	78.840
Muharov jarak	Gospić	Usluga d.o.o. Gospić	6,0 (0)	189.216
Odra	Gospić	Usluga d.o.o. Gospić	4,0 (0,3)	110.376
Ričina	Gospić	Usluga d.o.o. Gospić	9,0	283.824
Pećina	Gospić	Usluga d.o.o. Gospić	6,0 (1)	189.216
Tonkovića vrelo	Otočac	Komunalac d.o.o. Otočac	120,0	1.900.000
Žižići	Brinje	Vodovod d.o.o. Brinje	80,0	2.522.880
Maljkovac, Lončari	Brinje	Vodovod d.o.o. Brinje	8,0	252.288
Izvori u Senjskoj Dragi	Senj	Komunalac d.o.o. Senj	16,0	504.576
Hrmotine	Senj	Komunalac d.o.o. Senj	70,0	2.000.000
Vrelo	Plitvička Jezera	Komunalac d.o.o. Korenica	60,0(0)	1.000.000
Ćujić Krčevine	Plitvička Jezera	Komunalac d.o.o. Korenica	4,5 (0)	50.000
Krbavica	Plitvička Jezera	Hidrokom d.o.o. Udbina	35,0 (6)	100.000
Kraljevac, Bukovac	Udbina	Hidrokom d.o.o. Udbina	7,0(0,1)	150.000
Dragaševo vrelo	Udbina	Hidrokom d.o.o. Udbina	3,0 (0,1)	
Velika Rudanka	Karlobag	Crno vrilo d.o.o. Karlobag	25,0	90.000
Crno vrilo	Karlobag	Crno vrilo d.o.o. Karlobag	20,0	55.000
Mračaj	Lovinac	Vrilo d.o.o. Lovinac	2,0	
Vriline	Lovinac	Vrilo d.o.o. Lovinac	3,0	
Loskun	Donji Lapac	Visočica d.o.o. Donji Lapac	6,0	10.000
Joševica	Donji Lapac	Visočica d.o.o. Donji Lapac	22,5	100.000

Podaci: Hrvatske vode VGO Rijeka- podaci vezani za izdašnost u zagradi odnose se na minimalnu izdašnost mjerenu listopada 2011

Izješće o stanju u prostoru Ličko-senjske ųupanije

Iz podataka u tabeli vidljivo je da je izdašnost pojedinih izvora gdje je vršena kontrola za ekstremnih uvjeta suše 2011. godine daleko manja od one do tada evidentirane po Hrvatskim vodama te da o tome treba voditi računa kod daljnjeg rješavanja vodoopskrbe pojedinih područja.

Podaci Hrvatskih voda vezani na broj stnovnika, priključenost na javnu vodoopskrbu te podaci o zahvaćenoj vodi na izvorima i isporučenoj iz sustava javne vodoopskrbe slikovito govore o stanju sustava.

Prostorna cjelina	Ukupan broj st. 2011. g.	Priključenost na javnu vodoopskrbu (%)	Zahvaćena voda 2011.	Isporučeno iz sustava javne vodopskrbe 2011. g.		
			m ³	gospodarstvo m ³	domaćin. m ³	UKUPNO
Grad Gospić	12.745	93%	2.643.950	293.007	617.172	910.179
Grad Novalja	3.663	100%	957.121	205.435 (222.066)	531.487 (555.153)	736.922 (1.014.459)
Grad Otočac	9.778	95%	1.331.587	101.221	350.339	451.560
Grad Senj	7.812	81%	1.105.751	59.601	325.912	358.513
Općina Brinje	3.256	79%	575.698	57.585	52.369	109.954
Općina Donji Lapac	2.113	88%	235.437	7.171	41.609	48.780
Općina Karlobag	917	77%	142.971	31.491	68.277	99.768
Općina Lovinac	1.007	80%	27.620	0	27.600	27.600
Općina Perušić	2.638	57%	prikazano u sklopu Gospića			
Općina Plitvička jezera	4.373	95%	967.187	95.346	143.053	238.399
Općina Udbina	1.874	78%	69.291	12.444	41.840	54.284
Općina Vrhovine	1.361	61%	prikazano u sklopu Otočca			

Podaci Hrvatske vode VGO Rijeka 2011.

Uspoređujući zahvaćene vode i isporučene vode iz sustava javne vodoopskrbe uočavamo ogromne razlike pa se sukladno tome može zaključiti da su gubici u gotovo svim vodoopskrbnim sustavima značajni, a negdje prelaze i preko 90% (Općina Brinje).

Iz tog razloga zatraženi su podaci gradova i općina o vodoopskrbnim cjevovodima, materijalima od kojih su rađeni i duljinama kako bi iz toga mogli zaključiti kada je po prilici koji segment građen jer se zna u kojem periodu je korišten koji materijal za cjevovode, a može se i preporučiti potreba prioritete rekonstrukcije.

Materijali izgrađenih vodoopskrbnih cjevovoda su:

- AC - Azbestcement,
- ČE - Čelik,
- LŽ - Lijeвано željezo,
- NL - Nodularni lijev (vrsta lijevanog željeza),

Izvešće o stanju u prostoru Ličko-senjske županije

PE - Polietilen,
 PEHD - Polietilen visoke gustoće (High Density),
 PVC - Polivinilklorid,
 te cijevi od nepoznata materijala.

Podatke i prikaz vodoopskrbne mreže prema profilima cijevi i materijalima tražili smo za veće sustave po gradovima pa su u sljedećim tabelama dani podaci za gradove Gospić, Novalju, Otočac i Senj. Iz podataka o materijalima može se izvući zaključak i o starosti cjevovoda.

Prikaz vodoopskrbne mreže prema profilima cijevi i materijalima - Grad Gospić

Profil (mm)	Duljina prema materijalu (m)							Ukupno (m)
	AC	ČE	LŽ	NL	PC	PEHD	PVC	
do 50			2.692			4.135		6.827
63						61.469	10.707	72.176
65			5.925					5.925
75						794	9.730	10.524
80	732		12.327	369				13.428
90						10.706	25.943	36.649
100	5.144		3.708	7.731				16.583
110						20.273	45.121	65.394
140							12.193	12.193
150			4.241	23.997				28.239
160						1.808	58.247	60.055
200	10.610		4.479	203				15.293
225			9.700			862	14.715	25.276
250				1.717				1.717
280							16.087	16.087
300				1.307				1.307
315							28.322	28.322
Ukupno (m)	16.487	0	43.072	35.324	0	100.047	221.064	415.995

Prikaz vodoopskrbne mreže prema profilima cijevi i materijalima - Grad Novalja

Profil (mm)	Duljina prema materijalu (m)							Ukupno (m)
	AC	ČE	LŽ	NL	PC	PEHD	PVC	
do 50					1.200			1.200
63								
65			300					300
75					600			600
80			350					350
90						1.200	4.148	5.348
100			3.690					3.690
110						27.554	11.700	39.244
140						300	1.000	1.300
150	7.600			3.500				11.100
160						7.400	20.050	27450
200	3.200			13.000				16.200
225						3.800	14.650	18.450
250	2.000							2.000
280							200	200
300								
315		8.300						8.300

Izvješće o stanju u prostoru Ličko-senjske županije

400		17.000					900	17.900
Ukupno (m)	12.800	25.300	4.340	16.500	1.800	40.244	52.648	153.632

Prikaz vodoopskrbne mreže prema profilima cijevi i materijalima – Grad Otočac

Profil (mm)	Duljina prema materijalu (m)							Ukupno (m)
	AC	ČE	LŽ	NL	PC	PEHD	PVC	
do 50	4.868				4.700		90.125	99.693
63	7.725		1.450					32.183
65								0
75								0
80	7.700,4		2.500		610			10.810,40
90			2.850				3.710	6.560
100			5.350	3.225			2.100	10.675
110							13.580	13.580
125	22.900						21.510	44.410
140			11.240			1.450	1.000	12.690
150	8.054		12.110	17.060				37.224
160								0
200	3.750	1.250		30.248,2			4.020	39.268,2
225								0
250								0
280								0
300	420							420
315	315,8							315,85
400				14.408				14.408
Ukupno (m)	55.733,2	1.250	35.500	64.941,2	5.310	1.450	135.045	299.229,45

Prikaz vodoopskrbne mreže prema profilima cijevi i materijalima - Grad Senj

Profil (mm)	Duljina prema materijalu (m)							Ukupno (m)
	AC	ČE	LŽ	NL	PC	PEHD	PVC	
do 50					1.800			1.800
63								
65			950					950
75								0
80				1.800		850		2.650
90								0
100			2.620	15.000		1.600	3.650	22.870
125	1.250	1.500	4.500					7.250
140								
150				8.500			950	9.450
Ukupno m	1.250	1.500	8.070	25.300	1.800	2.450	4.600	44.970

Ako se zbroje tabelirani podaci o duljinama vodoopskrbne mreže prema profilima cijevi i materijalima u gradovima Županije može se zaključiti da u Županiji imamo preko tisuću kilometara vodoopskrbnih cjevovoda za koju je nužna sanacija, modernizacija i povezivanje u županijski i regionalni sustav.

Velika je vjerojatnost da su stariji cjevovodi vodopropusni i da uzrokuju velike gubitke u sustavu te da bi trebalo izraditi katastar vodova i dati podatke o materijalima izgrađenih cjevovoda i vremenu gradnje i sukladno tome odrediti dinamiku sanacije.

Pouzdanost se može tvrditi da su veliki gubici na azbest-cementnim cjevovodima te na starim lijevano željeznim cjevovodima od kojih neki datiraju iz doba Austrougarske.

Potrebno je napraviti plan rekonstrukcije pojedinih cjevovoda i dati prednost zamjeni najstarijih i onih sa najvećim gubicima.

4.2.4. Odvodnja otpadnih voda

Postojeći izgrađeni sustav odvodnje otpadnih voda vezan je uglavnom za gradska i općinska sjedišta. Sustav koji je predložen PPŽ-e te PPUO/G predviđa izgradnju kanalizacijske mreže koja otpadne vode dovodi na uređaj za pročišćavanje otpadnih voda, a pročišćena voda se upušta u recipijent. Rješenja ovog tipa u pravilu su malobrojna u Republici Hrvatskoj pa tako i u Ličko-senjskoj županiji. Skromna je izgrađenost kanalizacijskih sustava. Pojedina naselja imaju mješoviti sustav odnosno odvođe se zajedno oborinske i fekalne vode dok druga imaju odvojeni sustav. Većina izgrađenih kanalizacijskih sustava je vodopropusna s parcijalnim rješenjima i ispuštima u vrtače, more i vodotoke.

Zaključak je da će za potrebe kvalitetnog budućeg razvoja te ekonomičnog i svrsishodnog korištenja sredstava gradova i općina u Županiji biti potrebno:

- Izgraditi cjelovite sustave odvodnje otpadnih voda,
- Izgraditi sustave pročišćavanja otpadnih voda,
- utvrditi točne trase postojećih cjevovoda,
- datum izgradnje / revizije cjevovoda te
- izvršiti kontrolu stanja cijevi.

To je preduvjet kako bi se kvalitetno moglo planirati prioritete aktivnosti te potrebna sredstva za bilo održavanje ili izgradnju novih dijelova mreže prema planskim smjernicama. A napose iz razloga zaštite okoliša s obzirom na to da nekontrolirano istjecanje ne tretiranih otpadnih voda izravno utječe na podzemne vode, ako se uzme u obzir to da se sva gradska i općinska sjedišta u Ličko-senjskoj županiji nalaze u sklopu krškog područja i da se sve nečistoće procjeđuju u podzemne tokove iz kojih se nekoliko kilometara dalje crpi pitka voda za stanovnike kako naselja u Ličko-senjskoj županiji, tako i naselja u susjednim županijama ili susjednoj državi BiH.

Svojevremeno su u Nacionalnom parku „Plitvička jezera“ izvršili snimanje kamerom postojeće kanalizacije izvedene od betonskih cijevi i utvrdili toliko propuštanje tih cijevi, naročito na spojevima, tako da su zbog zaštite okoliša taj sustav naprosto morali napustiti te izgraditi novi dokazano vodonepropusan sustav.

Odvodnja - kategorizacija cijevi prema profilima cijevi i materijalima - Grad Gospić

Profil (mm)	Duljina prema materijalu (m) Gospić			PVC	Ukupno (m)
	POLIESTER CENTRIFUGIRANI	ACC	BETON		
DN 250	2.875		2.692		5.567
DN 300	8.088				8.088
DN 400	2.422		6.300	800	9.522
DN 500	973	1.004	700		2.667
DN 600	276	893	12.600		13.769
DN 800	1.060		2.200		3.260
DN 1000			500		500
PROFILIRANI TRAPEZNI			550		550

Izvešće o stanju u prostoru Ličko-senjske županije

KANAL					
Ukupno (m)	15.694	1.897	25.542	800	43.933
	Duljina prema materijalu (m) Lički Osik			PVC	Ukupno (m)
Profil (mm)	POLIESTER CENTRIFUGIRANI	ACC	BETON		
DN 200	1.737				1.737
DN 250	1.231				1.231
DN 300	1.036				1.036
DN 400	541				541
Ukupno (m)	4.545	0	0	0	4.545
SVEUKUPNO (m)	20.239	1.897	25.542	800	48.478

Podaci: Usluga-Gospić

Napomena: Sustavom javne odvodnje u Perušiću upravlja općinsko komunalno trgovačko društvo

Odvodnja - kategorizacija cijevi prema profilima cijevi i materijalima - Grad Novalja

Profil (mm)	Duljina prema materijalu (m) Novalja			PVC	Ukupno (m)
	KORUGIRANA	ACC	BETON		
DN 250				2.500	2.500
DN 300	3.037	3.100		13.150	19.287
DN 400		4.150			4.150
DN 500					
DN 600					
DN 800					
DN 1000					
PROFILIRANI TRAPEZNI KANAL					
Ukupno (m)	3.037	7.250		15.650	25.937
	Duljina prema materijalu (m) Gajac			PVC	Ukupno (m)
Profil (mm)	KORUGIRANA	ACC	BETON		
DN 200		1.200			1.200
DN 250				1.200	1.200
DN 300		4.700			4.700
DN 400					
Ukupno (m)		5.900		1.200	7.100
SVEUKUPNO (m)	3.037	13.150		16.850	33.037

Napomena: Sustavom javne odvodnje u APP naselju Gajac i u Novalji upravljaju - Komunalije d.o.o. Novalja

Odvodnja - kategorizacija cijevi prema profilima i materijalu – Grad Otočac

Profil (mm)	Duljina prema materijalu (m) Otočac			PVC	Ukupno (m)
	PEHD	ACC	BETON		
DN 160				1.500	1.500
DN 250			500	380	880
DN 300/315	11.695		250	10.214	22.159
DN 400				1.723	1.723
DN 500				1.231	1.231
DN 600/630				600	600
DN 800		400			400
DN 1000					0
PROFILIRANI TRAPEZNI KANAL					0
DN 700/710		400		460	860

Izvešće o stanju u prostoru Ličko-senjske županije

Ukupno (m)	11.695	800	750	16.108	29.353
-------------------	---------------	------------	------------	---------------	---------------

Podaci Komunalac d.o.o. Otočac

Na području Grada Otočca postoje izgrađena i dva retencijska bazena zapremine 450 m³, a služe kao prijemnik oborinskih voda prije upuštanja u prirodni recipijent (sjeverni krak rijeke Gacke). Također postoji za naselje Biškupnjak separator oborinskih voda sa ispustom u recipijent (sjeverni krak rijeke Gacke). Postoji i izgrađena mreža starih zidanih kamenih kanala čiji su ispusti spojeni na izgrađeni kolektor razdjelnog tipa.

Odvodnja - kategorizacija cijevi prema profilima i materijalu – Grad Senj

Profil (mm)	Duljina prema materijalu (m) Senj			PVC	Ukupno (m)
	NODULARNI LIJEV	PODMORSKI	BETON		
DN 200		500	2.500	1.200	4.200
DN 250		850			850
DN 300	950	500		2.950	4.400
DN 400	1.850				1.850
DN 500	700				700
DN 1000				1.250	1.250
KANAL 80X100 CM			1.250		1.250
KANAL 150X150 CM			900		900
PROFILIRANI TRAPEZNI KANAL					0
Ukupno (m)	3.500	1.850	4.650	5.400	15.400

Grad Senj ima kvalitetan prečistač otpadnih voda i podmorski ispust.

Ovim rješenjem učinjen je kvalitetan pomak u zaštiti mora i poboljšanju kakvoće mora na morskim plažama. Iz podataka o duljinama vodoopskrbne mreže i mreže odvodnje vidi se da je vodoopskrbna mreža tri puta dulja te je očito da treba izgraditi još dosta odvodne mreže i priključiti je na prečistač kako bise još dodatno unaprijedilo stanje zaštite voda i mora.

Grad/Općina	Upravitelj s.j.o.	Broj st. priključ enih na s.j.o. 2011.	Broj st. priključenih na UPOV 2011.	Hidraulički kapacitet UPOV (l/s)	Izvedeni kapacitet UPOV (ES)	Izveden i stupanj pročišćavanja	Ispuštene ot. vode (m ³) 2011.	Status UPOV-a 2011.
Grad Gospić	Usluga d.o.o. Gospić	3.700	0		5.200	2	***300.000	nije u funkciji
Grad Novalja	Komunalaije d.o.o. Novalja	1.700	1.700	154	2.000/14.500*	1/P	440.000	u funkciji
Grad Otočac	Komunalac d.o.o. Otočac	3.200	3.200	137	5.600	2	501.000	u funkciji
Grad Senj	GKD Komunalac d.o.o. Senj (UPOV Senj)	4.520	4.520	25	9.500	2	220.000	u funkciji
	GKD Komunalac d.o.o. Senj (UPOV Mršići)	20	20	50	8.050	P	19.000	u funkciji
Općina	Vodovod d.o.o.	0	0		1.2358	2	0	nije u

Izvješće o stanju u prostoru Ličko-senjske županije

Brinje	Brinje							funkciji
Općina Donji Lapac	Visočica d.d. Donji Lapac	430	0	0	0	0	***16.000	nema UPOV-a
Općina Karlobag	Crno Vrilo d.o.o. Karlobag	530	0	0	0	0	33.000	nema UPOV-a
Općina Lovinac	Usluga d.o.o. Gospić	0	0		0	3	0	nije u funkciji
Općina Perušić	Perušić d.o.o. Perušić	0	0		1.200	3	0	nije u funkciji
Općina Plitvička jezera	Komunalac d.o.o. Korenica	500	0	0	0	0	***18.000	nema UPOV-a
Općina Udbina	Hidrokom d.o.o. Udbina	0	0		0	0	0	nema UPOV-a
Općina Vrhovine	Komunalac d.o.o. Otočac	0	0	0	600	3	0	nije u funkciji
Ukupno LSŽ:		15.850	9.440	-		-	1.637.000	-

Izvor podataka Hrvatske vode VGO Rijeka za 2011.g.

* van sezone/usezoni

** procjena komunalnog društva

*** procjena Hrvatskih voda VGO Rijeka

Kratice:

s.j.o. - sustav javne odvodnje

UPOV - uređaj za pročišćavanje otpadnih voda

st. - stanovnik

ES - ekvivalent stanovnik

LSŽ - Ličko-senjska županija

Odvodnja otpadnih voda	Jedinica	Vrijednost
Broj stanovnika priključenih na UPOV:	N	9.500
Postotak stanovnika priključenih na UPOV	%	18
UPOV-i prema stupnju pročišćavanja (u funkciji)	N	dva 2 ^o , jedan 1 ^o i jedan prethodnog stupnja pročišćavanja
Veličina i kapacitet UPOV-a (u funkciji)	ES	25.150,00
Volumen ispuštenih pročišćenih otpadnih voda:	m ³	1.180,00
Volumen ispuštenih nepročišćenih otpadnih voda:	m ³	457.000,00

Ako analiziramo sumarne podatke u Županiji vezane za odvodnju vidimo da nam je tek nešto više od jedne četvrtine stanovnika spojeno na sustav javne odvodnje te da je duljina cjevovoda odvodnje gotovo deset puta manja od duljine cjevovoda vodoopskrbe. Kod uređaja za pročišćavanje vidimo da su u funkciji u Gradu Novalji, Gradu Otočcu i Senju dok su u ostalim mjestima uređaji neizgrađeni ili nisu u funkciji što je za područje Županije kao područje osjetljivog krškog ekosustava posebno važno.

5. Zaštita i korištenje dijelova prostora od posebnog značaja

5.1. Zaštićeni dijelovi prirode

Prema broju i raznovrsnosti zaštićenih prirodnih objekata i lokaliteta Ličko-senjskoj županiji pripada jedno od vodećih, a po njihovu udjelu u ukupnoj površini, apsolutno vodeće mjesto među hrvatskim županijama (1 490 km², tj. 28% površine Županije, što čini udio od 25% u ukupnoj površini pod zaštitom u RH). Među njima središnje mjesto imaju Nacionalni park "Plitvička jezera", Nacionalni park "Sjeverni Velebit", Nacionalni park "Paklenica" te Park prirode i svjetski rezervat biosfere "Velebit". Prirodnu baštinu ove Županije upotpunjuje još bogatstvo raznolikosti drugih zaštićenih objekata prirode, kao što su strogi prirodni rezervati, posebni rezervati (floristički, šumske vegetacije i park šume), zaštićeni krajolici, hidrološki,

Izvešće o stanju u prostoru Ličko-senjske županije

geomorfološki i paleontološki spomenici prirode te spomenici parkovne arhitekture.

Zaštićena područja prirode u Ličko-senjskoj županiji

gradovi i općine	površ. (km ²)	nacion. park (ha)	park prirode (ha)	strogi rezervat (ha)	pos. rezer. (ha)	park-šuma (ha)	značajni krajobr. (ha)	spom. prir. (ha)	spomenik parkovne arhitekt. (ha)	uk. površ. zaštić. područja (ha)	udio zaštić. područja u površini (%)
Grad Gospić	966,87	2336,23	28364,91			229,17		6,76		30937,07	32,00
Grad Otočac	564,22		1481,05				673,91	3,88		2158,84	3,83
Grad Novalja	526,54				24,63		247,37			272,00	0,52
Grad Senj	814,88	9653,74	41819,52	1296,05	339,62		41,24		49,40	53199,57	65,29
Općina Brinje	328,23									0,00	0,00
Općine Karlobag	347,42		28037,42		63,18					28100,60	80,88
Općina Lovinac	342,05	727,22	17275,93							18003,15	52,63
Općina Perušić	380,76		6758,43							6758,43	17,75
Općina Plitvička Jezera	472,15	18161,57			81,16					18242,73	38,64
Općina Udbina	683,44				29,21		594,31			623,52	0,91
Općina Donji Lapac	352,71				3,43		553,24			556,67	1,58
Općina Vrhovine	223,60	8596,95			73,29					8670,24	38,78
Ukupno Ličko-senjska županija	6002,87	39475,71	123737,26	1296,05	614,52	229,17	2110,07	10,64	49,40	167522,82	27,91

Izvor: Državni zavod za zaštitu prirode

5.2. Nacionalna ekološka mreža

Ekološki značajna područja u Ličko-senjskoj županiji

gradovi i općine	površina (km ²)	broj Područja važnih za divlje svojte i stanišne tipove	broj Međunarodno važnih područja za ptice	broj predloženih Područja od značaja za zajednicu (pSCI)	broj Područja posebne zaštite (SPA)
------------------	-----------------------------	---	---	--	-------------------------------------

Izvešće o stanju u prostoru Ličko-senjske županije

Grad Gospić	966,87	16	2	7	2
Grad Otočac	564,22	12	4	6	3
Grad Novalja	526,54	17	2	10	2
Grad Senj	814,88	34	3	13	2
Općina Brinje	328,23	8	2	7	2
Općine Karlobag	347,42	15	2	2	1
Općina Lovinac	342,05	6	2	7	2
Općina Perušić	380,76	10	2	6	2
Općina Plitvička Jezera	472,15	20	2	6	2
Općina Udbina	683,44	12	1	5	1
Općina Donji Lapac	352,71	7	1	4	1
Općina Vrhovine	223,60	8	2	4	2
Ukupno Ličko-senjska županija	6002,87	139	6	61	6

Izvor: Državni zavod za zaštitu prirode

6. Obvezni prostorni pokazatelji

6.1. Naseljenost

6.1.1. Gustoća naseljenosti

Broj stanovnika u Županiji u međupopisnom razdoblju pao je za 2750 djelomično i zbog nove metodologije izračuna ukupnog broja stanovnika, što je za mali broj stanovnika Županije značajno smanjenje. Gustoća naseljenosti je pala sa 10,3 st/km² na 9,52 st/km², što je znatno ispod prosjeka za Republiku Hrvatsku (75,16 st/km²).

Drugi dodatni problem vezan za demografiju je starosna struktura stanovništva i ako se promatraju samo rezultati iz popisa 2011. godine iz tabele u ovom prilogu vidljivo je stanje.

Cijela Republika Hrvatska ima preko 75% zrelog i starog stanovništva dok je taj postotak u Ličko-senjskoj županiji još nepovoljniji i imamo 80% zrelog i starog stanovništva pa smo prema demografskim obilježjima područje krajnje duboke

Izvešće o stanju u prostoru Ličko-senjske županije

starosti.

Čak i ranije spomenuto područje Grada Novalje koje u popisnom razdoblju bilježi lagani porast broja stanovnika ima pad broja mladih stanovnika što znači da je porast nastao doseljavanjem starog stanovništva ili samo formalnim prijavljivanjem.

Opća gustoća naseljenosti za Ličko-senjsku županiju

Ličko-senjska županija	Površina		Broj naselja	Broj stanovnika						Gustoća naseljenosti		
	km ²	%		1991.		2001.		2011.		1991.	2001.	2011.
				broj	%	broj	%	broj	%	st/km ²		
Županija	5350,50	100	252	85.135	100	53.677	100	50.927	100	15,91	10,03	9,52
Gradovi: ukupno	2254,92	42,14	106	50.915	59,34	3.,858	64,94	33.368	65,52	22,40	15,46	14,80
1. Gospić	966,64	18,07	50	2.026	25,87	12.980	24,18	12.745	25,03	22,78	13,43	13,18
2. Novalja	93,36	1,74	10	3.175	3,73	3.335	6,21	3.663	7,19	34,01	35,72	39,23
3. Otočac	534,09	9,98	22	16.113	18,93	10.411	19,40	9.778	19,20	30,17	29,49	18,31
4. Senj	660,83	12,35	24	9.205	10,81	8.132	15,15	7.182	14,10	13,93	12,31	10,87
Općine: ukupno	3095,58	57,86	146	34.616	40,66	18.819	35,06	17.559	34,48	11,18	6,08	5,67
1. Brinje	358,22	6,69	12	6.035	7,09	4.108	7,65	3.256	6,39	16,85	11,47	9,09
2. Donji Lapac	354,20	6,62	18	4.603	5,41	1.880	3,50	2.113	4,15	13,00	5,31	5,97
3. Karlobag	283,37	5,30	14	1.039	1,22	1.019	1,90	917	1,8	3,67	3,60	3,24
4. Lovinac	341,92	6,39	10	3.054	3,59	1.096	2,04	1.008	1,98	8,93	3,21	2,95
5. Perušić	380,69	7,11	18	5.648	6,63	3.494	6,51	2.638	5,18	14,83	9,18	5,93
6. Plitvička Jezera	469,70	8,78	41	6.756	7,94	4.495	8,37	4.373	8,59	24,38	9,57	9,31
7. Udbina	683,15	12,77	26	4.628	5,44	1.649	3,07	1.874	3,68	6,77	2,41	2,74
8. Vrhovine	224,33	4,20	7	2.844	3,34	1.078	2,00	1.381	2,71	12,65	4,79	6,14

Ličko-senjska županija

Obrađeno po teritorijalnom ustroju od 2011. g.
Izvor: Državni zavod za statistiku

6.1.2. Životni standard – stanovanje

Ako se broj stanovnika Županije po popisu iz 2011. podjeli sa brojem stambenih jedinica dobijemo 1,1 stanovnika po stambenoj jedinici što je iznad prosjeka Republike Hrvatske.

Površina, stanovi, domaćinstva

Ličko-senjska županija	Površina		Stanovi				Domaćinstva	
	km ²	%	2001.		2011.		2001.	2011.
			broj	%	broj	%	broj	broj

Izvešće o stanju u prostoru Ličko-senjske županije

Županija	5.350	100	35.876	100	46.268	100	19.900	19.999
Gradovi: ukupno	2.255	42,1	22.535	62,8	30.917	66,82	12.584	12.671
1.Gospić	967	18,1	6.214	17,3	7.652	16,53	4.752	4.717
2.Novalja	94	1,7	5.168	14,4	10.331	22,32	1.182	1.450
3.Otočac	534	10,0	4.691	13,1	5.614	12,13	3.599	3.588
4.Senj	661	12,4	6.462	18,0	7.320	15,8	3.051	2.916
Općine: ukupno	3.095	57,9	13.341	37,2	15.351	33,18	7.316	7.328
1.Brinje	358	6,7	1.953	5,4	2.061	4,45	1.378	1.191
2.D.Lapac	354	6,6	1.473	4,1	1.894	4,01	739	944
3.Karlobag	283	5,3	1.780	5,0	2.647	5,72	460	458
4.Lovinac	342	6,4	8.504	32,4	1.129	2,44	504	508
5.Perušić	381	7,1	2.204	6,1	2.198	4,75	1.416	1.162
6.Plitv. jezera	469,70	8,70	2.435	6,78	2.691	5,81	1628	1.694
7.Udbina	683	12,8	1.552	4,3	1.667	3,62	706	785
8.Vrhovine	224,30	4,1	1090	3,0	1.054	2,27	485	586

Izvor: Državni zavod za statistiku

6.2. Opća demografska obilježja

6.2.1. Stanovništvo

Na području Ličko-senjske županije je, prema podacima popisa stanovništva 2001. godine, živjelo 53.677 stanovnika, što je, u odnosu na prostor Republike Hrvatske sa 4.437.460 stanovnika, činilo udio od 1,21% stanovništva Republike Hrvatske. Godine 2011. je u Ličko-senjskoj županiji živjelo 50.927 stanovnika, a u Republici Hrvatskoj 4.284.889 stanovnika pa je udio Županije svega 1,19 %

Ukupno stanovništvo Ličko-senjske županije u razdoblju od 1981.-2011. godine kontinuirano se smanjuje, s tim što je zbog ratnih zbivanja izraziti pad bio u periodu 1991.-2001. godine.

Drugi dodatni problem vezan za demografiju je starosna struktura stanovništva i ako se promatraju samo rezultati iz popisa 2011. godine.

Prostorna cjelina	Ukupan broj st. 2001.	Ukupan broj st. 2011.	Dobne skupine											
			2001		2011		2001		2011		2001		2011	
			Mladi (0-19)		Mladi (0-19)		Zreli (20-59)		Zreli (20-59)		Stari (60+)		Stari (60+)	
			Aps.	%	Aps.	%	Aps.	%	Aps.	%	Aps.	%	Aps.	%
REPUBLIKA HRVATSKA	4418155	4284889	1053240	23,84	896605	20,92	2409359	54,53	2356911	55,01	955556	21,65	1031373	24,07
LIČKO-SENJSKA ŽUPANIJA	53411	50927	11189	20,84	9506	18,67	25915	45,67	22748	44,67	16307	33,49	15784	31,00
Grad Gospić	12933	12745	3001	23,20	2747	21,55	6241	48,26	6639	52,09	3691	28,54	3359	26,36
Grad Novalja	3327	3663	756	22,72	735	20,1	1672	50,26	1836	50,12	899	27,02	1092	29,81
Grad Otočac	10325	9778	2245	21,74	1883	19,20	5214	50,50	5003	51,17	2866	27,76	2892	29,58

Izvješće o stanju u prostoru Ličko-senjske županije

Grad Senj	8110	7182	1684	20,76	1198	16,68	4325	53,33	3817	53,15	2101	25,91	2167	30,17
Općina Brinje	4075	3256	737	18,09	584	17,94	2031	49,84	1567	48,13	1307	32,07	1105	33,94
Općina Donji Lapac	1865	2113	323	17,32	249	11,78	860	46,11	1004	47,52	682	36,57	860	40,70
Općina Karlobag	1019	917	168	16,49	126	13,74	528	51,82	422	46,02	323	31,70	369	40,24
Općina Lovinac	1086	1007	129	11,88	159	15,79	407	37,48	409	40,52	550	50,64	439	43,59
Općina Perušić	3480	2638	592	17,01	403	15,28	1408	40,46	1161	44,01	1480	42,53	1074	40,71
Općina Plitvič. Jezera	4495	4373	1114	24,78	1067	23,03	2157	47,99	2247	51,38	1203	26,76	1119	25,59
Općina Udbina	1643	1874	250	11,22	274	14,62	675	41,08	858	45,78	718	43,70	742	39,59
Općina Vrhovine	1078	1381	190	17,63	141	10,21	397	36,83	674	48,80	487	45,18	566	40,98

Dojni sastav i pokazatelj ostarjelosti stanovništva po gradovima i općinama Ličko-senjske županije 2001. i 2011. g.

6.2.2. Socijalno-gospodarska struktura

Stanovništvo je jedan od najznačajnijih čimbenika društveno-gospodarskog razvitka.

Na području Ličko-senjske županije ukupna demografska slika nije stabilna i zadovoljavajuća, zbog posljedica rata. Vitalnost ukupnog stanovništva nije očuvana. Demografski potencijal će predstavljati ozbiljno ograničenje daljnjem ukupnom razvitku, pa je potrebno provođenje hitnih mjera.

Gospodarska struktura Županije je heterogena i zasniva se na novoplaniranim i izgrađenim kapacitetima, što će biti slučaj i u buduću, s tim da će uz navedeno, biti od važnosti geoprometni položaj te mogućnosti dotoka kapitala, kao i nezaobilazan ljudski potencijal.

Kao pokazatelj ekonomskog rasta i razvijenosti određenog područja koristi se indeks razvijenosti prema kojemu se jedinice lokalne samouprave razvrstavaju u skupine (Odluka o razvrstavanju jedinica lokalne, područne i regionalne samouprave prema stupnju razvijenosti („Narodne novine“, broj 89/10)), a na temelju članka 24. *Zakona o regionalnom razvoju Republike Hrvatske* („Narodne novine“, broj 153/09).

Ova tema obrađena je u Razvojnoj strategiji Ličko-senjske županije pa u ovom izvješću dajemo izvod iz tog dokumenta sa elementima bitnim za izvješće o stanju u prostoru.

Bruto domaći proizvod Ličko-senjske županije iznosio je u 2007. godini 411 milijuna EUR-a što predstavlja 1% ukupnog BDP-a Republike Hrvatske. Mjereno visinom ostvarenog BDP-a po stanovniku u 2007. godini Ličko-senjska županija bila je sedma županija u RH, a u 2007. godini visina ostvarenog BDP-a po stanovniku u LSŽ bila je 17% manja od iste ostvarene na nivou RH. U europskim okvirima Županija pripada slabo razvijenim regijama, budući da zaostaje za prosjekom Jadranske Hrvatske (17%) i RH (20%), a za prosjekom EU-27 više od 50% (BDP/stan. 2007. godine u LSŽ činio je svega 32% BDP/stan. EU 27). Izuzetak je bila 2004. godina kada je uslijed izgradnje autoceste pokazatelj BDP-a za Ličko-senjsku županiju bio iznad prosjeka Republike Hrvatske.

U strukturi ukupne bruto dodane vrijednosti u Ličko-senjskoj županiji 2007. godine jednak udio imale su djelatnosti javne uprave i obrane, socijalnog osiguranja,

Izvešće o stanju u prostoru Ličko-senjske županije

zdravstva i ostalih društvenih djelatnosti kao i djelatnosti rudarstva, vađenja, prerađivačke industrije i opskrbe električnom energijom zbirno (18,8%). U odnosu na Jadransku Hrvatsku i Republiku Hrvatsku, Ličko-senjska županija ostvarila je veću bruto dodanu vrijednost u djelatnosti poljoprivrede, šumarstva i ribarstva, građevinarstva i javne uprave dok je niži udio u odnosu na RH i Jadransku Hrvatsku ostvaren u djelatnosti trgovine, financijskog posredovanja i poslovanja nekretninama. Udio djelatnosti javne uprave i obrane, socijalnog osiguranja, zdravstva i ostalih društvenih djelatnosti te djelatnosti rudarstva, vađenja, prerađivačke industrije i opskrbe električnom energijom zbirno u strukturi bruto dodane vrijednosti ostvarene na području Ličko-senjske županije bitno se ne razlikuju od udjela istih djelatnosti u strukturi BDV ostvarene na području Jadranske Hrvatske ili RH.

BDP Ličko-senjske županije u 2010. godini iznosio je 406 milijuna EUR-a što predstavlja 1% BDP-a Republike Hrvatske.

Mjerenom visinom ostvarenog BDP-a po stanovniku u 2010. godini Ličko-senjska županija je bila osma županija u RH, a u 2010. godini BDP po glavi stanovnika u Županiji iznosio je 8.278 Eura što je za 17,7 % niže od BDP-a po glavi stanovnika u RH u 2010. godini, dok je zaostatak za Jadranskom Hrvatskom 16,2 %

Iako su prosječne stope rasta odabranih pokazatelja u Ličko-senjskoj županiji u posljednjih pet godina gotovo na razini stopa rasta u Republici Hrvatskoj, gospodarstvo Ličko-senjske županije karakterizira još uvijek skroman udio u ukupnom gospodarstvu Republike Hrvatske u apsolutnom smislu (udio u broju zaposlenih, broju trgovačkih društava, ostvarenom ukupnom prihodu). Slični su i relativni pokazatelji (robni izvoz po stanovniku).

Ukupni prihodi i ukupni rashodi po jedinicama lokalne samouprave na području Ličko-senjske županije u 2011. godini dani su u sljedećoj tabeli.

Ukupni prihodi i ukupni rashodi po jedinicama lokalne samouprave na području Ličko-senjske županije u 2011. godini

Gradovi i općine	Ukupni prihodi			Ukupni rashodi		UP - UR
	2011. godina	Indeks 11/10	Udio u LSŽ	2011.	Indeks 11/10	
BRINJE	65.383.308	132,5	3,6	62.562.130	130,3	2.821.178
D. LAPAC	2.661.460	97,8	0,1	3.033.198	95,8	-371.738
GOSPIĆ	418.956.627	93,9	23,3	415.348.480	99,2	3.608.147
KARLOBAG	19.570.172	124,6	1,1	30.392.780	176,7	-10.822.608
LOVINAC	14.008.621	86,5	0,8	18.049.256	91,9	-4.040.635
NOVALJA	272.812.472	109,5	15,1	269.472.776	107,7	3.339.696
OTOČAC	325.411.714	112,7	18,1	337.151.341	103,5	-11.739.627
PERUŠIĆ	22.336.318	103,0	1,6	28.605.581	109,3	730.737
SENJ	256.481.631	159,5	14,2	248.552.263	129,3	7.929.368
PL. JEZERA	366.456.849	101,3	20,3	340.004.001	103,0	26.452.848
UDBINA	27.980.513	108,5	1,6	37.514.337	145,0	-9.533.824
VRHOVINE	2.097.074	164,7	0,1	2.269.630	175,2	-172.556
Ukupno	1.801.156.759	109,4	100,0	1.792.955.773	108,1	8.200.986

Izvor: FINA, Središnji ured Zagreb, lipanj 2012.

Poduzetnici Grada Gospića i Grada Otočca zajedno su ostvarili u 2010.

godini. 41,4% ukupnih prihoda na području Županije, dok su poduzetnici Općine Plitvička Jezera (1 veliki poduzetnik) ostvarili čak 20,3% ukupnih prihoda gospodarstva Županije.

Promatrano po jedinicama lokalne samouprave, ukupno najveći pozitivni financijski rezultat u 2011. godini ostvarila je Općina Plitvička Jezera, slijede Grad Senj, Grad Gospić, Grad Novalja, Općina Brinje te Općina Perušić. Ostale jedinice lokalne samouprave imale su negativan financijski rezultat ostvaren u 2011. godini.

Ukupno ostvarena dobit nakon oporezivanja 2011. godine u Županiji je za 20,4% niža nego ista ostvarena prethodne godine. Ukupno najveći porez na dobit naplaćen je na području Općine Plitvička Jezera (31,2% ukupno naplaćenog poreza na dobiti u Županiji), Grada Gospića (25,7%), Grada Novalje (16,7%), Grada Senja (9,3%) i Grada Otočca (9,2%).

Ukupno ostvareni gubitak nakon oporezivanja smanjen je u 2011. godini u odnosu na 2010. godinu za 34,7%. Prosječna mjesečna neto plaća u 2011. godini porasla je ukupno 2,7% u odnosu na 2010. godinu, što je više od istog porasta na nivou RH (0,9%). Indeks rasta prosječne mjesečne neto plaće ostvaren je u svim jedinicama lokalne samouprave na području Ličko-senjske županije osim u Gradu Novalji i Općinama Brinje i Perušić.

Porezne olakšice u 2011. godini sukladno Zakonu o PPDS-i utvrđene su za poduzetnike s više od 5 zaposlenih na neodređeno radno vrijeme (od kojih više od 50% ima prebivište na području PPDS-a) i to:

I. skupina PPDS-i u Županiji : Pl. Jezera i D. Lapac - plaćaju 25% od propisane stope,

II. skupina PPDS-i u Županiji: Gospić, Otočac, Lovinac, Udbina i Vrhovine - plaćaju 75% od propisane stope

III. skupina PPDS-i u Županiji: Brinje, Perušić - plaćaju 85% od propisane stope

Prema podacima Hrvatskog zavoda za zapošljavanje stopa nezaposlenosti prema administrativnim izvorima na dan 31. 12. 2011. godine u Ličko-senjskoj županiji iznosila 18,8% što predstavlja smanjenje za 2,0 postotna poena u odnosu na kraj 2010. godine kada je stopa nezaposlenosti iznosila 20,8%. U Republici Hrvatskoj stopa nezaposlenosti na dan 31. 12. 2011. godine iznosila je 17,7%.

Tijekom 2011. godine evidentirano je prosječno mjesečno 3.210 nezaposlenih osoba što je za 2,9% niže od prosječnog mjesečnog prosjeka u 2010. godini. Istovremeno je na području RH u 2011. godini prosječno mjesečno evidentirano 305.333 nezaposlenih osoba ili za 1,0% više osoba.

Kretanje broja nezaposlenih po gradovima i općinama Ličko-senjske županije prikazano je sljedećom tabelom:

Broj nezaposlenih po gradovima i općinama u Ličko-senjskoj županiji

Grad/Općina	31. 12. 2010.		31. 12. 2011.		Indeks 11/10%	31. 12. 2012.		Indeks 12/11%
	Broj	Udio	Broj	Udio		Broj	Udio	
Brinje	264	7,5	248	7,8	93,9	264	7,2	6,5
Donji Lapac	354	10,0	304	9,6	85,9	309	8,5	1,6
Gospić	757	21,4	640	20,2	85,4	787	21,6	23,0
Karlobag	58	1,6	58	1,8	100,0	58	1,6	0,0
Lovinac	56	1,6	50	1,6	89,3	57	1,6	14,0
Novalja	210	5,9	144	4,5	68,6	210	5,8	45,8
Otočac	629	17,8	603	19,1	95,9	705	19,3	16,9

Izvešće o stanju u prostoru Ličko-senjske županije

Perušić	154	4,4	118	3,7	76,6	143	3,9	21,2
Pl. Jezera	249	7,0	239	7,6	96,0	264	7,2	10,5
Senj	644	18,2	594	18,8	92,2	657	18,0	10,6
Udbina	87	2,5	76	2,4	87,4	107	2,9	40,8
Vrhovine	78	2,2	91	2,9	116,7	89	2,4	-2,2
UKUPNO	3.540	100,0	3.165	100,0	89,4	3.650	100,0	15,3

Izvor: HZZ Područna služba Gospić

Podaci o broju nezaposlenih na dan 31. 12. 2011. godine i na dan 31. 12. 2010. godine pokazuju da je krajem 2011. godine evidentirano za 10,6% manje nezaposlenih nego krajem 2010. godine. Najveće smanjenje broja nezaposlenih osoba u 2011. godini zabilježeno je u Gradu Novalji (31,4%). U isto vrijeme jedino povećanje broja nezaposlenih zabilježeno je u Općini Vrhovine (16,7%).

Od ukupnog broja nezaposlenih na dan 31. 12. 2011. godine 53,0% čine žene. U strukturi nezaposlenih osoba u 2011. godini u Ličko-senjskoj županiji bilo je 34,2% osoba sa srednjom školom u trajanju do 3 godine i škola za VKV radnike, 27,4% nezaposlenih sa srednjom školom za zanimanja u trajanju od 4 godine i završenom gimnazijom, 31,6% osoba s osnovnom i/ili bez završene osnovne škole te 6,8% nezaposlenih s višim školama i fakultetima.

Krajem 2012. godine najveći broj nezaposlenih osoba je evidentiran u gradovima Gospiću (787 osoba ili 21,6%), Otočcu (705 osoba ili 19,3%) i Senju (657 osoba ili 18,0%)

U usporedbi sa 2011. godinom porast broja nezaposlenih osoba zabilježen je na području deset gradova i općina Ličko-senjske županije u rasponu od 45,8% do 1,6% dok je u Općini Vrhovine zabilježeno smanjenje i to od 2,2%. U isto vrijeme u Općini Karlobag zabilježen je isti broj nezaposlenih osoba kao i prethodne godine.

Odabrani pokazatelji gospodarstva LSŽ i RH 2007. - 2011. godine

Pokazatelj	2007.	2008.	2009.	2010.	2011.	% udio LSŽ RH (2008.)
Broj trgovačkih društava	601	656	674	692	632	0,6
Broj obrtnika	1.485	1.422	1.305	1.260	1.216	1,4
UKUPNA ZAPOSLENOST	13.688	14.114	13.771	13.277	12.785	0,95
Pravne osobe	10.000	10.406	10.412	10.176	9.951	0,86
Obrti	3.199	3.261	2.940	2.693	2.435	1,2
Poljoprivrednici (HZMO)	489	447	419	408	399	1,2
POSLOVANJE TRGOVAČKIH DRUŠTAVA (FINA)						
Ukupni prihodi (u mil. HRK)	1.667	1.803	1.584	1.620	1.801	0,3
Ukupni rashodi (u mil. HRK)	1.585	1.785	1.557	1.641	1.793	0,3
Broj zaposlenih	4.400	4.575	4.465	4.463	4.736	0,5
Prosječna neto plaća						(RH=100) 77,3
	3.367	3.450	3.582	3.645	3.747	
POSLOVANJE OBRITNIKA (MFIN PU)						
Ukupni primici obrta (u 000 HRK)	389.773	393.637	321.164	294.364		1,16
Ukupni izdaci obrta (u 000 HRK)	338.521	343.393	279.160	253.942		1,16
VANJSKOTRGOVINSKA RAZMJENA (u 000 USD)						
Izvoz	11.399	8.825	6.167	7.809	13.326	
Uvoz	11.473	11.409	6.636	11.321	17.148	
Saldo	-74	-2.584	-469	-3.512	-3.823	
OSTVARENE INVESTICIJE U						

Izvješće o stanju u prostoru Ličko-senjske županije

DUGOTRAJNU IMOVINU (PRAVNIH OSOBA) U 000 HRK	297.707	264.022	177.465	184.212	-	
BDP, tekuće cijene (u mil. HRK)	3.017	3.068	3.190	-	-	
BDP, po stanovniku (EUR)	8.039	9.725	8.707	-	-	
NETO PLAĆA - pravne osobe u HRK	4.192	4.461	4.777	4.923	-	
BROJ NEZAPOSLENIH, prosječno mjesečno	3.400	2.998	3.088	3.305	3.210	
STOPA NEZAPOSLENOSTI	18,7	17,5	19,4	20,8	18,8	
DOLASCI TURISTA (u 000	359	366	387	404	426	
NOĆENJA TURISTA 8u 000)	1.318	1.410	1.520	1.619	1.697	

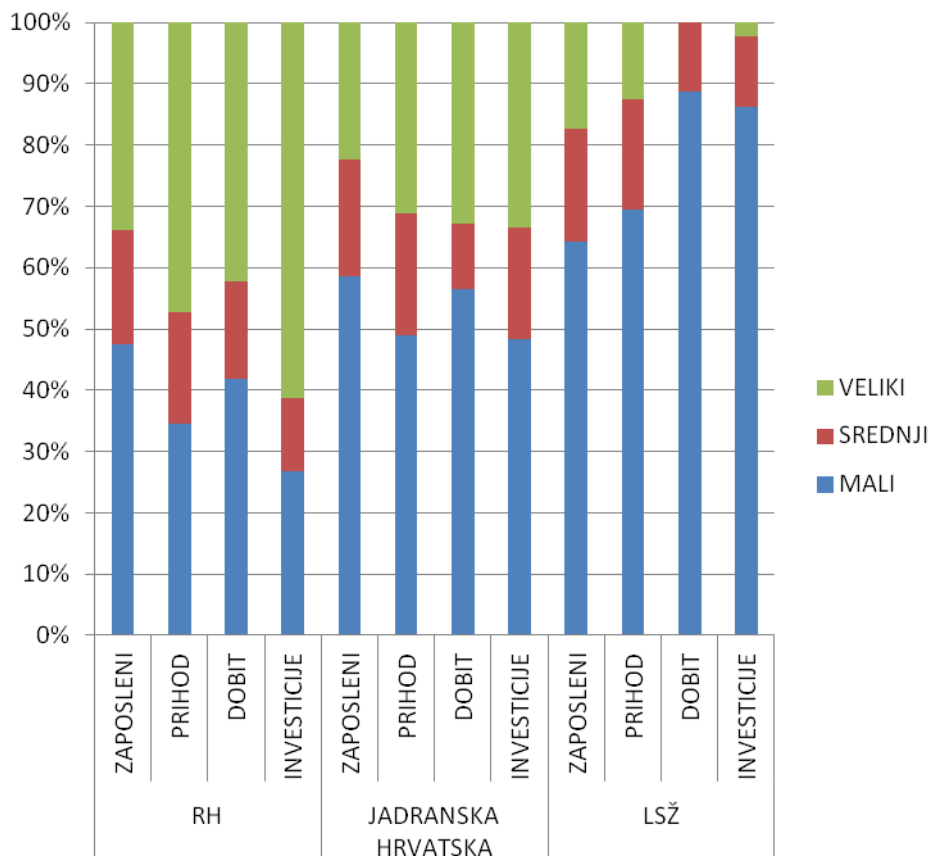
Izvor podataka: DZS i Upravni odjel za gospodarstvo LSŽ

Međutim, važno je napomenuti da pokazatelji temeljeni na podacima FINA-e ne obuhvaćaju financijske rezultate i zaposlene u velikim državnim tvrtkama (HŽ, HT, HEP, INA, Hrvatske šume, Hrvatske vode, Hrvatske pošte) kao i velikim trgovačkim lancima koji se ostvare na području Ličko-senjske županije nego su prikazani u okviru rezultata za Grad Zagreb jer se podaci evidentiraju prema administrativnom sjedištu tvrtke iako se stvarna poduzetnička aktivnost odvija na području cijele Republike Hrvatske.

Prema veličini poduzetnika u strukturi gospodarstva Ličko-senjske županije dominiraju mali poduzetnici koji čine 98% ukupnog broja poduzetnika Županije.

Promatrano po veličini gospodarskih subjekata, udio zaposlenih kod malih poduzetnika u Ličko-senjskoj županiji veći je od istog udjela na nivou kako RH tako i Jadranske regije. Isto tako mali poduzetnici ostvaruju veći udio u ukupnim prihodima gospodarstva u našoj Županiji u odnosu na udio istih u ukupnim prihodima gospodarstva RH i Jadranske regije te daleko veći udio u ostvarenoj dobiti i realiziranim investicijama.

Izvješće o stanju u prostoru Ličko-senjske županije

Usporedba važnosti malog i srednjeg gospodarstva u Ličko-senjskoj županiji, Jadranskoj regiji i RH u 2009. godini

Prosječni iznos ukupnog dohotka i dobiti koje godišnje ostvaruju porezni obveznici u Ličko-senjskoj županiji po stanovniku u razdoblju 2006.-2008. godine iznosio je 23.127 kuna i bio je 14% niži od prosječnog dohotka per capita na nivou Republike Hrvatske i 9% niži od istoga na nivou Jadranske Hrvatske. Prosječni izvorni prihodi jedinica lokalne odnosno područne (regionalne) samouprave po stanovniku u Ličko-senjskoj županiji znatno su manji od istih na nivou RH i Jadranske Hrvatske.

Razvojni problemi:

- Županija pripada slabo razvijenim regijama, budući da po visini ostvarenog BDP-a po stanovniku zaostaje za prosjekom Jadranske Hrvatske i RH (17%), a za prosjekom EU-27 više od 50%,
- U strukturi BDV relativno mali udio proizvodnih djelatnosti u odnosu na isti udio javne uprave, zdravstva i ostalih društvenih djelatnosti,
- Gospodarstvo Ličko-senjske županije karakterizira još uvijek skroman udio u ukupnom gospodarstvu Republike Hrvatske (vezano uz sličan udio u broju stanovnika Županije), a pogotovo mali udio u ostvarenom izvozu,
- Trajni izazov opstanka i pozicioniranja na globalnom tržištu i tržištu EU u uvjetima različitih postojećih ograničenja,
- Mali udio u ukupnoj gospodarskoj aktivnosti srednje velikih i velikih gospodarskih subjekata, koji se tradicionalno nositeljima investiranja u regiji,

Izvešće o stanju u prostoru Ličko-senjske županije

- Izvorni prihodi JLP(R)S po stanovniku u LSŽ znatno su manji od istih na nivou RH i na nivou Jadranske Hrvatske.

Razvojne potrebe:

- Povećanje udjela i značaja u gospodarstvu Republike Hrvatske,
- Povećanje konkurentnosti ukupnog gospodarstva, a osobito ključnih proizvodnih djelatnosti, te djelatnosti u sektoru turizma,
- Osiguravanje dodatne potpore središnje države za otklanjanje razvojnih teškoća.

Kao što na nivou Republike Hrvatske postoje razlike u regionalnom razvoju, ista obilježja prisutna su i u Ličko-senjskoj županiji. Demografski i financijski pokazatelji najpovoljniji su za gradove (Gospić, Novalja, Otočac, Senj) dok su općine uglavnom slabije razvijene s izuzetkom npr. Općine Plitvička Jezera koja ima neke pokazatelje povoljnije i od prosjeka Ličko-senjske županije (najniži indeks starenja u Županiji, prosječnu stopu nezaposlenosti nižu od stope Županije i Republike Hrvatske).

Gotovo sva gospodarska aktivnost odvija se u gradovima te Općini Plitvička Jezera, dok su npr. poduzetnici svih ostalih općina u 2009. godini ostvarili svega 10% ukupno ostvarenog prihoda poduzetnika Ličko-senjske županije.

Prosječni izvorni prihodi po stanovniku u Županiji 31% su manji od istog prosjeka na nivou RH, a 37% su manji od takvog prosjeka na nivou Jadranske Hrvatske. Prosječna stopa nezaposlenosti u Ličko-senjskoj županiji prosječno je 18% veća od iste na nivou RH. Udio obrazovanog stanovništva u radnom kontingentu u Županiji manji je od istog na nivou RH.

Na području Ličko-senjske županije postoje i druga značajna odstupanja u razvijenosti od prosjeka Ličko-senjske županije gledano po jedinicama lokalne samouprave, tako je npr. najveće odstupanje od prosječne stope nezaposlenosti zabilježeno na području Grada Novalje (28% manja stopa nezaposlenosti od prosjeka Županije) i Općine Plitvička Jezera (22% manja stopa nezaposlenosti od prosjeka Županije).

Usporedba gospodarskih rezultata na razini jedinica lokalne samouprave u 2009.g.

JLS	Ukupni prihodi (kn)	Udio %	Ukupni prihodi trgovačkih društava po stanovniku (kn)	IND LSŽ = 100
BRINJE	56.304.620	3,55	13.706	46
DONJI LAPAC	3.766.390	0,24	2.003	7
GOSPIĆ	409.558.172	25,85	31.553	107
KARLOBAG	22.266.281	1,41	21.851	74
LOVINAC	16.907.095	1,07	1.542.6	52
NOVALJA	240.146.138	15,16	72.007	244

Izvešće o stanju u prostoru Ličko-senjske županije

OTOČAC	302.578.683	19,10	29.063	98
PERUŠIĆ	33.382.184	2,11	95.541	324
SENJ	160.506.764	10,13	19.737	67
PLITVIČKA JEZERA	313.054.642	19,76	67.063	227
UDBINA	24.827.500	1,57	15.056	51
VRHOVINE	993.588	0,06	1.097	4
LSŽ	1.584.292.057	100,00	29.515	100
RH	613.367.000.000	0,26	138.224	468

JLS	Neto plaća po zaposlenom u t.d. (kn)	IND LSŽ = 100	Zaposleni u trgovačkim društvima	Udio %
BRINJE	2.745	76,63	135	3,02
DONJI LAPAC	4.426	123,56	13	0,29
GOSPIĆ	3.190	89,06	1.205	26,99
KARLOBAG	2.819	78,70	78	1,75
LOVINAC	3.772	105,30	47	1,05
NOVALJA	4.337	121,08	404	9,05
OTOČAC	3.074	85,82	819	18,34
PERUŠIĆ	2.984	83,31	126	2,82
SENJ	3.977	111,03	433	9,70
PLITVIČKA JEZERA	4.086	114,07	1.162	26,02
UDBINA	4.852	135,46	42	0,94
VRHOVINE	5.372	149,97	1	0,02
LSŽ	3.582	100,00	4.465	100,00
RH	4.634	129,37	889.396	0,50

Izvor: FINA - Analiza financijskih rezultata poslovanja poduzetnika RH po županijama u 2009. godini, srpanj 2010. godine, DZS – obrada podataka prikupljenih temeljem obrazaca RAD 1G.

Razlike u gospodarskim rezultatima na nivou jedinica lokalne samouprave vidljivi su i po pokazateljima ukupnih prihoda trgovačkih društava po stanovniku i visini neto plaće po zaposlenom koja je u Ličko-senjskoj županiji ispod prosjeka Republike Hrvatske (-29%).

Ukupni prihodi trgovačkih društava po stanovniku najveći su u Općini Perušić (IND 324, LSŽ = 100) i Gradu Novalji (IND 244) te u Općini Plitvička Jezera (IND 227), dok su najmanji u Općinama Donji Lapac (IND 7) i Vrhovine (IND 4) gdje su ostvareni prihodi trgovačkih društava po stanovniku na nivou 4% od ukupno ostvarenih prihoda po stanovniku Županije. Prosječno najveća plaća po zaposlenome u trgovačkim društvima najveća je u Općinama Vrhovine, Udbina, Donji Lapac i Plitvička jezera. Sedam jedinica lokalne samouprave unutar Ličko-senjske županije (Općine Brinje, Donji Lapac, Karlobag, Lovinac, Perušić, Udbina i Vrhovine) zajedno ostvaruju ukupno 10% prihoda trgovačkih društava sa sjedištem u Ličko-

senjskoj županiji i imaju gotovo isto toliko zaposlenih u trgovačkim društvima na području Županije (iste imaju ukupno 22,8% stanovnika Županije).

Razvojni problemi:

- slabije razvijene općine s malim ljudskim potencijalima i financijskim kapacitetom koji su nedostadni za uklanjanje postojećih razvojnih ograničenja i teškoća i
- značajne unutar županijske razlike u razvijenosti gospodarstva.

6.3. Opremljenost društvenom infrastrukturom (mreža i organiziranost)

6.3.1. Dječji vrtići

U predškolskom odgoju zbog sve većeg broja djece potrebno je osposobljavanje novih kapaciteta za prihvata djece, bilo izgradnjom, bilo adaptacijom postojećih prostora. Za podizanje kvalitete u provedbi predškolskog odgoja potrebno je stručno usavršavanje odgojnih djelatnika putem radionica, stručnih grupa odnosno njihovo prisustvovanje na što većem broju stručnih skupova. Djelatnost predškolskog odgoja i naobrazbe provodi se kroz sedam ustanova:

Pregled broja djece i skupina po vrtićima Ličko-senjske županije za pedagoške godine od 2004./2005. do 2009./2010.

R. br.	NAZIV USTANOVE	2004./2005.		2005./2006.		2006./2007.		2007./2008.		2009./2010.	
		BROJ DJECE	BROJ SKUPINA	BROJ DJECE	BROJ SKUPINA	BROJ DJECE	BROJ SKUPINA	BROJ DJECE	BROJ SKUPINA	BROJ DJECE	BROJ SKUPINA
1.	DJEČJI VRTIĆ „PAHULJICA“ GOSPIĆ (područni vrtići Perušić, L. Osik i Gospić)	265	12	277	13	305	14	329	15	344	16
2.	DJEČJI VRTIĆ „CICIBAN“ OTOČAC	83	4	77	4	76	4	89	4	115	5
3.	DJEČJI VRTIĆ „TRAVICA“ SENJ	123	6	117	6	116	6	129	6	125	6
4.	DJEČJI VRTIĆ „CARIĆ“ NOVALJA	78	3	80	3	70	3	86	3	72	3
5.	DJEČJI VRTIĆ „TRATINČICA“ BRINJE	22	1	15	1	18	1	23	1	23	1
6.	DJEČJI VRTIĆ „SLAPIĆ“ KORENICA (područni vrtić „Vidra“)	65	4	66	4	65	4	65	4	84	4
7.	DJEČJI VRTIĆ „MEDO“ UDBINA	18	1	7	1	8	1	13	1	13	1
SVEUKUPNO		654	29	639	32	658	33	734	34	776	36

Izvor: Dječji vrtići

Iz tabele je vidljivo da se ukupan broj djece u dječjim vrtićima sa 654 u 2009./2010. godini povećao za 122 djece u odnosu na 2004./2005.

Pregled broja djece i skupina po vrtićima Ličko-senjske županije od pedagoške godine 2008./2009. do 2011./2012.

R. br.	NAZIV USTANOVE	2008./2009.		2009./2010.		2010./2011.		2011./2012.	
		BROJ DJECE	BROJ SKUPINA	BROJ DJECE	BROJ SKUPINA	BROJ DJECE	BROJ SKUPINA	BROJ DJECE	BROJ SKUPINA
1.	DJEČJI VRTIĆ „PAHULJICA“ GOSPIĆ (područni vrtići Perušić, Lički Osik i Gospić)	301	16	288	16	278	16	302	17
2.	DJEČJI VRTIĆ „CICIBAN“ OTOČAC	101	5	107	5	112	5	110	5
3.	DJEČJI VRTIĆ „TRAVICA“ SENJ	139	6	125	6	123	6	129	6
4.	DJEČJI VRTIĆ „CARIĆ“ NOVALJA	80	3	72	3	110	5	104	5
5.	DJEČJI VRTIĆ „TRATINČICA“ BRINJE	23	1	20	1	21	1	25	1
6.	DJEČJI VRTIĆ „SLAPIĆ“ KORENICA (područni vrtić „Vidra“)	84	4	84	4	84	4	84	4
7.	DJEČJI VRTIĆ „MEDO“ UDBINA	18	1	13	1	11	1	14	1
SVEUKUPNO		746	36	709	36	739	38	768	39

Izvor: Dječji vrtići

6.3.2. Osnovne škole

U osnovnom obrazovanju razvoj djelatnosti treba nastaviti i kontinuirano unapređivati uspostavom optimalne mreže osnovnih škola na području Ličko-senjske županije uz suglasnost Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa (mreža škola obuhvaća utvrđivanje sjedišta osnovnih škola, statutarna obilježja, nazive mjesta u kojima se izvode programi, utvrđivanje upisnih područja, ovisno o demografskom stanju).

Djelatnost osnovnog školstva na području Ličko-senjske županije provodi se u 15 osnovnih škola, te 38 područnih škola. Osnovne škole na području Županije imaju dva osnivača: Ličko-senjska županija je osnivač 12 osnovnih škola, a Grad Gospić preostale 3 škole. Unatoč relativno velikom broju područnih škola, jedna od specifičnosti je geografska razvedenost koja izaziva povećane troškove organizacije prijevoza učenika do škola.

Učenici s teškoćama u razvoju osnovnoškolskog uzrasta uglavnom su integrirani u redovne razredne odjele. U Osnovnoj školi Zrinskih i Frankopana Otočac djeluje posebni razredni odjel za djecu s teškoćama, a suglasnost za navedeni odjel također je dobila i Osnovna škola Dr. Jure Turića Gospić.

UKUPNI BROJ UČENIKA I RAZREDNIH ODJELA

U OSNOVNIM ŠKOLAMA LIČKO-SENSJSKE ŽUPANIJE

R. br.	NAZIV OSNOVNE ŠKOLE	šk. god. 2009./2010.		šk. god. 2010./2011.		šk. god. 2011./2012.		šk. god. 2012./2013.	
		Broj učen.	Broj odjela	Broj učen.	Broj odjela	Broj učen.	Broj odjela	Broj učen.	Broj odjel.
	osnivač Ličko-senjska županija								
1.	OŠ S. S. Kranjčevića Senj	519	33	505	33	457	32	451	29
2.	OŠ „Anž Frankopan“ Kosinj	38	9	39	8	34	8		
3.	OŠ Luke Perkovića Brinje	256	18	252	17	238	17	236	17
4.	OŠ Zrinskih i Frankopana Otočac	899	62	854	62	817	60	760	60
5.	OŠ Perušić	133	9	130	9	121	8	114	8
6.	OŠ Karlobag	41	6	40	6	42	6	38	6
7.	OŠ A. G. Matoša Novalja	347	21	330	21	340	20	346	21
8.	OŠ Lovinac	61	6	60	6	60	6	53	6
9.	OŠ dr. Franje Tuđmana Korenica	294	17	288	17	277	17	266	16
10.	OŠ kralja Tomislava Udbina	113	9	104	9	113	9	109	9
11.	OŠ Plitvička Jezera	147	9	137	10	135	10	120	10
12.	OŠ Donji Lapac	85	8	78	8	83	8	88	6
	UKUPNO	2.933	207	2.817	206	2.717	201	2.614	197
	osnivač Grad Gospić								
13.	OŠ dr. Jure Turića Gospić*	845	39	846	40	812	42	777	41
14.	OŠ dr. A. Starč. Klanac Pazarište*	54	11	56	11	54	10	54	10
15.	OŠ dr. Franje Tuđmana Lički Osik*	303	17	286	16	265	16	251	16
	UKUPNO	1.202	67	1.188	67	1.131	68	1.082	67
	SVEUKUPNO	4.135	274	4.004	273	3.848	268	3.696	264

Izvor: osnovne škole

6.3.3. Srednje škole, visoko školstvo i cjeloživotno obrazovanje

Razvijenost srednjoškolskog obrazovanja (gimnazije, strukovne škole) i kvaliteta visokih škola/fakulteta važni su za svekoliki razvoj Županije. Kako bi se odgovorilo na izazove suvremenog gospodarstva, sustav obrazovanja zahtijeva velika ulaganja. U djelatnosti srednjeg i visokog obrazovanja na području Ličko-senjske županije potrebno je razvijati srednje, više i visoke škole. Očekuje se da će se daljnji razvoj ovog stupnja obrazovanja temeljiti na utvrđivanju plana mreže srednjih škola.

Stručno obrazovanje odraslih odvija se u Strukovnoj školi u Gospiću, te Srednjoj školi u Otočcu i to na razini postizanja stručnog obrazovanja, prekvalifikacije i obrazovnih programa: za šumarskog tehničara, ekonomista, elektromehaničara, autoelektričara, automehaničara, strojobravara, elektrotehničara, prodavača, računalnog operatera, vozača, hotelijersko-turističkog komercijalistu.

Tri novoizgrađena učenička doma pridonijeti će zadržavanju učenika na području naše Županije. Nakon prijama učenika u domove se smještaju i studenti, što svakako pridonosi povećanju standarda učenika i studenata. Smještaj učenika organiziran je u tri Učenička doma ukupnog kapaciteta 185 mjesta:

- Učenički dom pri Strukovnoj školi Gospić-kapacitet 94 mjesta

Izvješće o stanju u prostoru Ličko-senjske županije

- Učenički dom pri Srednjoj školi Plitvička Jezera-kapacitet 59 mjesta
- Učenički dom pri Srednjoj školi Otočac-kapacitet 32 mjesta.

Osnovne škole na području Ličko-senjske županije u šk. god. 2010./2011. pohađa 4 004 učenika u 273 razredna odjela (3,5% manje u odnosu na 2009./2010. školsku godinu) sa prosječnim brojem učenika po razrednom odjelu 14,7 od prvog do osmog razreda. Nastavne programe na području Županije u 2010. god. provodi 452 nastavnika od kojih 141 nastavnik razredne nastave i 311 nastavnika predmetne nastave (od ukupno 675 zaposlenika u osnovnim školama).

Srednje škole su na području Županije organizirane su kao gimnazije i strukovne škole. Na području Županije djeluje 5 srednjih škola kojima je osnivač Ličko-senjska županija. Srednjoškolskim obrazovanjem u školskoj godini 2010./2011. obuhvaćeno je 1.544 učenika (3,6% odnosno 53 učenika više nego u prošloj školskoj godini), u 74 razredna odjela (prosječno broj učenika po razrednom odjelu 20,9) koji su uključeni u programe trogodišnjeg i četverogodišnjeg obrazovanja. Nastavu izvodi 168 nastavnika (od ukupno 241 zaposlenika u srednjim školama).

**PREGLED UKUPNOG BROJA UČENIKA I RAZREDNIH ODJELA
U SREDNJIM ŠKOLAMA**

R. br.	NAZIV SREDNJE ŠKOLE	šk. god. 2009./2010.		šk. god. 2010./2011.		šk. god. 2011./2012.		šk. god. 2012./2013.	
		Broj učen.	Broj odjela	Broj učen.	Broj odjela	Broj učen.	Broj odjela	Broj učen.	Broj odjela
1.	SREDNJA ŠKOLA OTOČAC	464	22	477	21	465	21	485	23
2.	GIMNAZIJA GOSPIĆ	203	9	222	10	257	11	274	12
3.	SREDNJA ŠKOLA PAVLA RITTERA VITEZOVIĆA SENJ	225	12	224	12	248	13	234	13
4.	STRUKOVNA ŠKOLA GOSPIĆ	435	20	430	21	458	22	504	24
5.	SREDNJA ŠKOLA PLITVIČKA JEZERA	164	10	191	10	205	10	233	13
	UKUPNO	1.491	73	1.544	74	1.633	77	1.730	84

Izvor: srednje škole

**PREGLED UKUPNOG BROJA UČENIKA I STUDENATA
SMJEŠTENIH U UČENIČKIM DOMOVIMA LIČKO-SENJSKE ŽUPANIJE**

R. br.	NAZIV UČENIČKOG DOMA	BROJ UČENIKA I STUDENATA SMJEŠTENIH U UČENIČKIM DOMOVIMA LIČKO-SENJSKE ŽUPANIJE						
		šk. god. 2009./2010.	šk. god. 2010./2011.		šk. god. 2011./2012.		šk. god. 2012./2013.	
			br. učenika	br. studen.	br. učenika	br. studen.	br. učenika	br. studen.
1.	Učenički dom u Korenici pri SŠ Plitvička Jezera	46	58	0	59	0	53	0

Izvješće o stanju u prostoru Ličko-senjske županije

2.	Učenički dom u Gospiću pri Strukovnoj školi u Gospiću	26	41	48	48	48	58	39
3.	Učenički dom u Otočcu pri SŠ Otočac*	0	14	10	17	11	12	12
	UKUPNO	72	113	58	124	59	123	51

Izvor: srednje škole

Visoko školstvo na području Županije obuhvaća dvije ustanove:

1. Sveučilište u Rijeci-Učiteljski fakultet u Rijeci, Odsjek za učiteljski studij u Gospiću -stupanj redovnog studija sa 236 studenta i
2. Veleučilište „Nikola Tesla“ u Gospiću:
  - studij ekonomike poduzetništva - 110 studenata,
  - studij cestovnog prometa - 92 studenta,
  - upravni odjel u Otočcu - 360 studenata.

Ponudu obrazovnih mogućnosti na području Županije treba svakako povezati sa stanjem na tržištu rada. Stoga treba potaknuti uvođenje onih proizvodnih programa za koje postoji gospodarska opravdanost obrazovanja kadra na području Županije. Isto tako, radi sprečavanja daljnjeg odljeva studenata s područja naše Županije treba potaknuti daljnje širenje ponude visokoškolskih programa na području Županije.

Županija provodi stipendiranje studenata deficitarnih zanimanja uvažavajući socijalni status istih, a godišnje se stipendira sedamdesetak studenata.

Ličko-senjska županija u okviru svoje nadležnosti financira osnovne i srednje škole kojima je osnivač. Velika pažnja posvećuje se ulaganjima u objekte škola i opremanje s ciljem podizanja kvalitete obrazovanja u cjelini.

6.3.4. Kultura

Sukladno Zakonu o financiranju javnih potreba u kulturi Ličko-senjska županija financira programe ustanova i udruga za svaku tekuću godinu. Sredstva se izdvajaju za ustanove i udruge koje svojim programima potiču razvoj kulturne djelatnosti na području Ličko-senjske županije.

Isto tako i jedinice lokalne samouprave (gradovi i općine), u svojim proračunima osiguravaju sredstva za financiranje javnih potreba u kulturi.

U svezi s kulturnom ponudom na području Ličko-senjske županije, među ostalim, treba istaknuti sljedeće kulturne manifestacije: Lički likovni anale, Gospićko glazbeno ljetno, Jesen u Lici, Županijska smotra folklor, Otočko kulturno ljetno, Senjski ljetni karneval, Festival sjevernojadranskih klapa, Novaljsko glazbeno ljetno, Novaljski trijatar, Uskočki dani u Senju i dr.

Pored navedenih manifestacija, na području gradova i općina Ličko-senjske županije, održavaju se i mnoge druge kulturne manifestacije, kao i prigodna obilježavanja državnih i vjerskih blagdana.

Tehnička kultura

Temeljne zadaće Zajednice tehničke kulture su poticanje i promicanje svekolike djelatnosti tehničke kulture, sudjelovanje u utvrđivanju i ostvarivanju politike promicanja tehničke kulture, te poticanje istraživačkog i stručnog rada.

Županija putem javnih potreba osigurava sredstva namijenjena djelatnosti tehničke i prometne kulture, a usmjerena su prema udrugama unutar Zajednice tehničke kulture Ličko-senjske županije.

Djelatnost tehničke kulture predstavlja svojevrsan segment "društvene nadgradnje" posebice kod mlađih uzrasta i obuhvaća prije svega odgoj, obrazovanje i osposobljavanje za stjecanje tehničkih, tehnoloških i informatičkih znanja i vještina, Županija nastoji u suradnji sa Zajednicom kao i udrugama članicama Zajednice (Zajednica tehničke kulture Grada Otočca i Gospića, Hrvatski auto klub Otočac, Hrvatski moto-klub Otočac, Aero klub "Kрила Gacke" Otočac, Zmajarski klub „Gacka“, Otočac, Auto klub Senj, Klub za slobodno letenje "Fobos" Gospić, Astronomsko društvo Korenica, Klub mladih tehničara Strukovne škole Gospić, Auto klub Lika, Društvo informatičara Gospić i dr.), kreirati programske orijentacije i putem Programa javnih potreba tehničke i prometne kulture sufinancirati aktivnosti istih.

6.3.5. Sport i rekreacija

Problematici sporta prilazi se s posebnim interesom uzimajući u obzir sve segmente te civilizacijske tekovine. To je prilika da djeca i mladi ljudi mogu svestrano razvijati svoje sposobnosti, što dovodi do eliminiranja asocijalnog ponašanja kao što su pušenje, alkoholizam, uživanje droga, pojave maloljetničke delikvencije i sl.

Upravo zbog promicanja sporta i obavljanja sportskih djelatnosti i ostvarivanja drugih zajedničkih interesa utemeljen je i Savez športova Ličko-senjske županije kao zajednica sportskih udruga i saveza u Ličko-senjskoj županiji.

Svake godine tradicionalno se organizira Plitvički maraton u Plitvicama i Jedriličarska regata u Senju; KUP Ličko-senjske županije u ribolovu, Športske igre mladih, Liga malog nogometa otoka Paga, Kup Sv. Antona, memorijalni turniri u čast na poginule hrvatske branitelje, te mnoge druge aktivnosti koje privlače zaljubljenike sporta.

Košarka, nogomet, rukomet, tae-kwan-do, hrvanje, atletika i šah sve su to sportovi čiji se značaj ne ogleda samo u provođenju tjelesnih aktivnosti zbog postizanja sportskih dostignuća, već i u socijalizaciji djece i mladih te u borbi protiv raznih oblika devijantnog ponašanja u društvu. Pravilno korištenje slobodnog vremena najbolja je prevencija prema spomenutim pojavama.

6.3.6. Vjerske zajednice

Od vjerskih zajednica na prostoru Ličko-senjske županije najzastupljenija je kršćanska zajednica u kojoj su najbrojniji katolici i pretežito prostor Županije pokriva Gospićko-senjska biskupija u kojoj se Gospićki, Otočki i Senjski dekanat nalaze u cijelosti u Ličko-senjskoj županiji, dok se Ogulinski, Slunjski i novoosnovani Udbinski dekanat protežu van granica Županije i dijelom van granica RH.

6.3.7. Zdravstvena zaštita

U cilju razvoja i postizanja optimalne razine zdravstvenog sustava i skrbi u Ličko-senjskoj županiji djeluju:

1. Opća bolnica Gospić,
2. Dom zdravlja Gospić,
3. Dom zdravlja Otočac,
4. Dom zdravlja Senj,
5. Dom zdravlja Korenica,
6. Dom zdravlja Novalja,
7. Zavod za javno zdravstvo Ličko-senjske županije.

Opća bolnica Gospić provodi zdravstvenu zaštitu sukladno odrednicama koje proistječu iz osnovnih zakonskih propisa i ugovora koji su zaključeni temeljem istih. Općenito poslovanje Opće bolnice Gospić usmjereno je ka poboljšanju kvalitete u pružanju zdravstvenih usluga korisnicima zdravstvene zaštite, povećanja opsega dijagnostičkih postupaka i sl. Kontinuiranim rekonstrukcijama i adaptacijama objekata i prostorija Opće bolnice Gospić te nabavkom suvremene medicinske opreme stvaraju se i dalje preduvjeti za proširenje djelatnosti i povećanje kvalitete zdravstvene zaštite na svim razinama u bolničkoj i specijalističko-konzilijarnoj zdravstvenoj zaštiti.

6.3.8. Socijalna skrb

Socijalna skrb je djelatnost od posebnog interesa kojom se osigurava i ostvaruje pomoć za podmirenje osnovnih životnih potreba socijalno ugroženih, nemoćnih i drugih osoba koje one same ili uz pomoć članova obitelji ne mogu zadovoljiti zbog nepovoljnih osobnih, gospodarskih, socijalnih i drugih okolnosti.

Sukladno Zakonu o socijalnoj skrbi, korisnik socijalne skrbi je samac ili obitelj koji nemaju dovoljno sredstava za podmirenje osnovnih životnih potreba, a nisu ih u mogućnosti ostvariti svojim radom ili prihodom od imovine ili iz drugih izvora, tjelesno ili mentalno oštećeno ili psihički bolesno dijete/odrasla osoba, dijete žrtva obiteljskog nasilja te druge osobe koje su u nevolji zbog poremećenih odnosa u obitelji, ovisnosti o alkoholu, drogama i sl.

Okosnicu rada u djelatnosti socijalne skrbi na području Ličko-senjske županije čine sljedeći centri za socijalnu skrb sa svojim podružnicama:

1. Centar za socijalnu skrb Gospić,
2. Centar za socijalnu skrb Gospić s Podružnicom Korenica,
3. Centar za socijalnu skrb Senj,
4. Centar za socijalnu skrb Senj s Podružnicom Otočac.

Centri za socijalnu skrb obavljaju poslove na temelju javnih ovlasti te ostale stručne poslove utvrđene zakonom i statutom.

Na području Ličko-senjske županije u 2008. godini započeo je sa radom Obiteljski centar Ličko-senjske županije sa zadaćom osnaživanja obitelji i jačanja društvene svijesti o obiteljskim vrijednostima. Centar potiče i razvija volonterski rad,

rad udruga građana koje su potpora roditeljima, obiteljima i socijalno osjetljivim skupinama stanovništva.

Kao ustanove namijenjene za socijalnu skrb stanovništva na području Ličko-senjske županije djeluju i domovi za starije i nemoćne osobe i to u Gospiću, Udbini i Otočcu, a osnovani su za obavljanje skrbi izvan vlastite obitelji i to kao dom za odrasle osobe (tjelesno, mentalno ili s višestrukim oštećenjima ili psihički bolesne osobe, ovisnike o alkoholu, drogama, osobama kojima je potrebna dugotrajna zdravstvena zaštita i njega, odnosno stacionarna skrb te starije i nemoćne osobe). Domovi pružaju usluge stanovanja, prehrane, osobne higijene, brige o zdravlju, organiziranja radne aktivnosti i korištenja slobodnog vremena.

Kako bi se olakšao smještaj psihički bolesnih odraslih osoba sa područja Ličko-senjske županije, ali i drugih županija otvoren je privatni Dom za psihički bolesne odrasle osobe Bistričak – Podružnica Otočac u Brlogu, čiji smještajni kapacitet je 126 mjesta sa 29 zaposlenih radnika.

Briga o starijima i nemoćnim osobama razvija se i kroz izvaninstitucionalnu skrb koja se u ovom smislu odnosi na Dnevni boravak za starije i nemoćne osobe, pomoć u kući starijim i nemoćnim osobama, dostava toplih obroka i sl. Tako su putem Programa Ministarstva obitelji branitelja i međugeneracijske solidarnosti, realizirani projekti „Dnevni boravak i pomoć u kući starijim osobama“ i pomoć i njega u kući starijim osobama u Lovincu i Vrhovinama.

Grad Otočac, Općina Plitvička jezera, Općina Udbina, Općina Donji Lapac u suradnji s Ministarstvom obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti provode Projekt Pomoći u kući starijim osobama.

Cilj Projekta je izvaninstitucionalni razvoj oblika skrbi o starijim osobama i to:

- sprječavanje izolacije starijih osoba,
- aktivno uključivanje starijih osoba u život lokalne zajednice,
- poticanje svijesti javnosti o potrebi uzajamnog pomaganja i brige o starijim i nemoćnim osobama,
- što duže zadržavanja u obiteljskom okruženju,
- poticanje volonterstva.

Caritas Gospičko-senjske biskupije preuzima veliki udio u provedbi socijalnog program, u promicanju uloge obitelji kao središnje institucije društva te osobito u promicanju kulture i kvalitete skrbi za djecu i mlade. Veliku ulogu ima u pružanju pomoći starijim i nemoćnim osobama te socijalno najugroženijim obiteljima.

Županijsko Društvo Crvenog Križa Ličko-senjske županije u suradnji sa ostalim gradskim i općinskim društvima crvenog križa svatko na svom području preuzima određenu karitativnu ulogu pomoći i njege u kući.

6.3.9. Pravosuđe

Na prostoru Ličko-senjske županije temeljem Zakona o područjima i sjedištima sudova („Narodne novine“, broj 144/10 i 84/11) djeluju:

- Županijski sud u Karlovcu za područja Općinskih sudova u Karlovcu, Ogulinu i Gospiću.

- Općinski sud u Gospiću za područje Općina: Gračac, Karlobag, Lovinac, Perušić, Donji Lapac, Plitvička Jezera, Udbina, Brinje i Vrhovine i gradova: Gospić i Otočac.

Temeljem Zakona o područjima i sjedištima državnih odvjetništava („Narodne novine“, broj 84/11) djeluje Općinsko državno odvjetništvo u Gospiću za područje Općinskog suda u Gospiću.

Na području Ličko-senjske županije temeljem Zakona o područjima i sjedištima prekršajnih sudova („Narodne novine“, broj 137/09) osnivani su prekršajni sudovi u Gospiću, Senju i Novalji.

Prekršajni sud u Gospiću za područje općina: Gračac, Karlobag, Lovinac, Perušić, Donji Lapac, Plitvička Jezera, Udbina, Brinje i Vrhovine i gradova: Gospić i Otočac.

Prekršajni sud u Senju za područje grada Senja.

Prekršajni sud u Novalji za područje grada Novalje.

III. ANALIZA IZRADE I PROVEDBE DOKUMENATA PROSTORNOG UREĐENJA

1. Izrada dokumenata prostornog uređenja

Temeljni dokument prostornog uređenja za područje Ličko-senjske županije je Prostorni plan Ličko-senjske županije («Županijski glasnik» br. 16/02, 17/02, 19/02, 24/02, 3/05, 3/06, 15/06-pročišćeni tekst, 19/07, 13/10, 22/10-pročišćeni tekst i 19/11) koji uvažavanjem društveno gospodarskih, prirodnih, kulturno-povijesnih i krajobraznih vrijednosti razrađuje načela prostornog uređenja i utvrđuje ciljeve prostornog razvoja te organizaciju, zaštitu, korištenje i namjenu prostora.

Područje općina i gradova uređuje se Prostornim planom uređenja općine ili grada koji utvrđuje uvjete za uređenje područja, određuje svrhovito korištenje, namjenu, oblikovanje, obnovu i sanaciju građevinskog i drugog zemljišta, zaštitu okoliša te zaštitu spomenika kulture i osobito vrijednih dijelova prirode u općini, odnosno gradu.

Svih dvanaest jedinica lokalne samouprave donijele su Prostorni plan uređenja grada/općine, većina i izmjene i dopune istih.

Područje nacionalnog parka i parka prirode uređuje se Prostornim planom područja posebnih obilježja kojim se utvrđuju, s obzirom na zajednička prirodna, kulturna ili druga obilježja, temeljnu organizaciju prostora, mjere korištenja, uređenja i zaštite tog područja s aktivnostima koje imaju prednost, mjere za unapređenje i zaštitu okoliša. Za nacionalne parkove koji su dijelom ili u cijelosti na području Ličko-senjske županije na snazi su PPPPO NP “Plitvička jezera” (1986. g.), PPPPO NP “Paklenica” (donesen 2001 g.), PPPPO NP “Sjeverni Velebit” (donesen 2012. g.), dok je novi PPPPO NP “Plitvička jezera” u izradi. PPPPO Parka prirode “Velebit” je u

izradi.

Zakonom (članak 75.) definirana je obveza izrade Urbanističkih planova uređenja za neizgrađene i neuređene dijelove građevinskog područja naselja, za neizgrađena i neuređena izdvojena građevinska područja izvan naselja te za dijelove tih područja planiranih za urbanu obnovu, a koji utvrđuju osnovne uvjete korištenja i namjene javnih i drugih površina za naselje, odnosno dio naselja, prometnu, odnosno uličnu i komunalnu mrežu te ovisno o posebnosti prostora smjernice za oblikovanje, korištenje i uređenje prostora.

Analizom pokrivenosti područja Županije dokumentima prostornog uređenja može se utvrditi relativno dobro stanje obzirom na broj i nivo izrađenih dokumenata.

Prostorni planovi uređenja gradova/općina na snazi:

1. Prostorni plan uređenja Grada Gospića ("Službeni vjesnik Grada Gospića", broj 9/05, 1/06, 4/09 i 5/12)
2. Prostorni plan uređenja Grada Novalje ("Županijski glasnik", broj 21/07, 5/10 i 24/10)
3. Prostorni plan uređenja Grada Otočca ("Službeni glasnik Grada Otočca", broj 5/04 i 4/11)
4. Prostorni plan uređenja Grada Senja ("Službeni glasnik Grada Senja", broj 11/06 i 1/12)
5. Prostorni plan uređenja Općine Brinje ("Županijski glasnik", broj 25/03 i 24a/09)
6. Prostorni plan uređenja Općine Donji Lapac ("Županijski glasnik", broj 14/04)
7. Prostorni plan uređenja Općine Karlobag ("Županijski glasnik", broj 3/08 i 12/10)
8. Prostorni plan uređenja Općine Lovinac ("Županijski glasnik", broj 6/03, 4/05 i 20/10)
9. Prostorni plan uređenja Općine Perušić ("Županijski glasnik", broj 11/03, 16/05, 27/07, 15/09 i 7/13)
10. Prostorni plan uređenja Općine Plitvička Jezera ("Županijski glasnik", broj 14/06 i 17/12)
11. Prostorni plan uređenja Općine Udbina ("Županijski glasnik", broj 27/06 i 18/10)
12. Prostorni plan uređenja Općine Vrhovine ("Županijski glasnik", broj 19/05, 9/06, 17/06, 28/06 i 17/09)

2. Provedba dokumenata prostornog uređenja

Osnovnu podlogu prostornog razvitka pojedinih gradova i općina čine njihovi

prostorni planovi (PPUO/G) koji se u konačnici reflektiraju u buduće prostorno planske dokumente Županije jer kao što je poznato, Županijski prostorni plan provodi se kroz Prostorne planove gradova i općina. Bolja planska rješenja iznalaze se u detaljnim analizama kroz PPUO/G i kasnije ugrađuju u PPŽ kroz izmjene i dopune.

U fazi oživotvorenja Plana najvažnija je aktivnost trajno praćenje realizacije Plana, razvitka pojedinih pojava, uočavanja zapreka ili iznalaženje boljih prostornih rješenja kroz detaljnije planiranje. Praćenje ostvarivanja Plana kao aktivnost, vezana je usko uz aktivnost upravljanja razvitkom.

Uvažavajući naprijed spomenuto, već pri donošenju Prostornog plana Županije postalo je jasno da se istim tek otvara kontinuirani proces prostornog planiranja na županijskom nivou. Tu tvrdnju potkrepljuje i činjenica da smo od donošenja Prostornog plana Ličko-senjske županije 2002. godine do danas donijeli četiri izmjene i dopune Prostornog plana Županije te usklađenje istog s Uredbom o ZOP-u, uklanjajući iz njega zapreke i ugrađujući bolja planska rješenja, usklađujući ga s novim odredbama Zakona o prostornom uređenju i gradnji.

Jednako tako, planiranje na nivou jedinica lokalne samouprave je kontinuirani proces u kojem je potrebno stalno prilagođavanje novim okolnostima kako bi se odgovorilo potrebama stanovnika.

Analizom postojeće prostorno-planske dokumentacije na području Ličko-senjske županije utvrđena je dobra pokrivenost prostora prostorno-planskom dokumentacijom. Mogućnost njezine primjene negdje je ograničena potrebom izrade dokumentacije nižeg ranga jer prostorni planovi pojedinih gradova i općina propisuju izradu relativno velikog broja Urbanističkih planova uređenja te detaljnije prostorno-planske dokumentacije.

3. Dokumenti prostornog uređenja u odnosu na druge strateške, razvojne i programske dokumente od važnosti za Ličko-senjsku županiju

Posve je jasno da izrada prostorno planskih dokumenata više i niže razine, kao i raznih sektorskih studija, programa i projekata predstavlja nužnost koja sama po sebi neće rezultirati povećanjem standarda i kvalitete življenja na ovom području, ali će u svakom slučaju «otvoriti vrata» razvitku izraženom kako kroz izgradnju novih gospodarskih potencijala, tako i kroz uređenje urbanih područja i njihovo podizanje na nivo višeg urbanog, infrastrukturnog i komunalnog standarda te osigurava očuvanje kvalitete prostora za buduće generacije.

Izrada prostorno-planskih dokumenata mora se temeljiti na sektorskim studijama, programima i projektima kako bi na odgovarajući način odgovorila potrebama društva uzimajući u obzir stvarno i točno stanje kao pretpostavku kvalitetnog planiranja.

4. Provedba zaključaka, smjernica i preporuka iz prethodnog Izvješća o stanju u prostoru Ličko-senjske županije

Prethodnim Izvješćem u zaključku je predložen niz mjera i aktivnosti pa ovdje dajemo kratak osvrt vezan na njihovu provedbu od 2007. godine na ovamo istim slijedom kako kako su spomenuti u prethodnom izvješću:

1. Izmjene i dopune PPŽ-a

Sveukupno su do danas donesene četiri izmjene i dopune PPŽ-e po uobičajenoj proceduri, a ako se tomu doda i izmjena izvršena po uputi nadležnog Ministarstva vezano na usklađenje sa odredbama ZOP-a to je sveukupno pet Izmjena i dopuna Plana.

Od 2007. godine do danas donesene su sljedeće Izmjene i dopune:

a) Odluka o donošenju II. Izmjena i dopuna PPŽ-a ("Županijski glasnik", broj 19/07 od 29. rujna 2007. g.) kojima su određeni položaj, vrsta, veličina i kapacitet izdvojenih građevinskih područja ugostiteljsko turističke namjene unutar zaštićenog obalnog pojasa i dane smjernice i mogućnosti planiranja manjih turističkih zona van ZOP-a u PPUO/G. Osim spomenutog u ovim izmjenama izvršeno je usklađivanje PPŽ-a sa važećom zakonskom regulativom, te izvršene manje izmjene vezane za korištenje mineralne sirovine, gospodarske zone, marikulturu, zone posebne namjene i drugo.

b) Odluka o donošenju III. Izmjena i dopuna PPŽ-a ("Županijski glasnik", broj 13/10 od 27. srpnja 2010. g.). Ovim Izmjenama i dopunama PP-a primarno su obrađene sljedeće razvojne teme:

- razvoj elektroničkih komunikacija-pokretnih i nepokretnih zemaljskih mreža,
- razvoj sustava transporta, distribucije i opskrbe korisnika plinom,
- razvoj sustava korištenja obnovljivih izvora energije,
- sustav gospodarenja otpadom sukladno Programu gospodarenja otpadom,
- usklađenje s Planom navodnjavanja na prostoru LSŽ.

Izrađene su i druge potrebne korekcije pojedinih odedbi Plana sukladno potrebama, promjenjenim Zakonskim odredbama te zahtjevima nadležnih institucija i tijela.

c) Odluka o donošenju IV. Izmjena i dopuna PPŽ-a ("Županijski glasnik", broj 19/11 od 25. listopada 2011. g.). Ovdje je izvršena korekcija plana vezano za eksploataciju mineralne sirovine. Prostorni plan Županije provodi se kroz prostorne planove gradova i općina, a njegovim izmjenama i dopunama uklanjane su prepreke u provođenju ovih planova, i realizaciji pojedinih zahvata u prostoru.

2. Plan navodnjavanja Ličko-senjske županije ("Županijski glasnik", broj 5/08) donesen je na Županijskoj skupštini 28. ožujka 2008. godine s ciljem utvrđivanja postojećih prirodnih uvjeta, zemljišnog fonda, sadašnje poljoprivredne proizvodnje, predlaganja strukture poljoprivredne proizvodnje u uvjetima navodnjavanja, određivanja površina sa objektivnim prednostima za ovu svrhu i predlaganje pilot projekata. Kao što je spomenuto elementi iz ovog dokumenta ugrađeni su u prostorno plansku dokumentaciju i pristupilo se realizaciji Pilot projekata.

3. Plan gospodarenja otpadom Ličko-senjske županije („Županijski glasnik“, broj 7/10) donesen je 29. travnja 2010. g. na Županijskoj skupštini i u njemu je prihvaćena varijanta sa izgradnjom Županijskog centra gospodarenja otpadom, a razmatrane su i varijante priključivanja pojedinih dijelova Županije regionalnim centrima u susjednim županijama. Odrednice iz ovog dokumenta ugrađene su u PPŽ-e te je na taj način ostvarena pretpostavka za daljnju realizaciju projekta. Osim kratke analize lokacije i analize geodetske podloge, daljnjoj realizaciji projekta nije se pristupilo jer je isto bilo nemoguće bez pomoći Države preko Fonda za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost.

4. Prostorni plan područja posebnih obilježja Parka prirode „Velebit“.

Kao što je u prethodnom Izvješću spomenuto odrađeni su pripremni radovi za ovaj Dokument. Krajem 2012. godine dostavili smo opetovano Ministarstvu graditeljstva i prostornog uređenja materijale pripremljenih radova s kojima je raspolagala JU Zavod za prostorno uređenje Ličko-senjske županije u digitalnom obliku. Materijale ćemo dostaviti i Državnom zavodu za zaštitu prirode kako bi mogli pristupiti izradi stručne podloge za ovaj prostorni plan.

5. Prostorni plan područja posebnih obilježja Nacionalni park „Sjeverni Velebit“.
Sve radnje na pripremi izradi i proceduri rasprava i donošenja ovog dokumenta izvršene su u periodu od 2007. do 2012. godine.

IV. PREPORUKE ZA UNAPRJEĐENJE ODRŽIVOG RAZVOJA U PROSTORU S PRIJEDLOGOM PRIORITETNIH AKTIVNOSTI

1. Potrebe, mogućnosti i ograničenja daljnjeg održivog razvoja u prostoru Ličko-senjske županije obzirom na okolnosti, sektorska opterećenja i izazove

1.1. Potrebe razvoja

Osnovne potrebe Županije u cilju daljnjeg održivog razvoja su u osnovi:

- kvalitetan sustav komunalne infrastrukture (opskrba energijom, opskrba pitkom vodom te napose sustav odvodnje otpadnih voda te gospodarenje otpadom)
- prometni sustav

1.2. Mogućnosti i ograničenja razvoja

Posebno se potrebno osvrnuti na problematiku miniranosti i dinamiku razminiranja.

Ličko-senjska županija je tijekom Domovinskog rata, a i danas jedna od županija sa najvećom površinom minski sumnjivog prostora. Na kraju Domovinskog rata površina MSP bila je gotovo 200,0 km², 2009. godine površina MSP bila je 185,5 km², a danas 2013. godine ta površina je cca 151,0 km².

Izvešće o stanju u prostoru Ličko-senjske županije

I. Od početka Domovinskog rata do dana prema podacima HCR-a u Ličko-senjskoj županiji bilo je:

UKUPNO MINSKIH NESREĆA 124

STRADALI U TIM NESREĆAMA

1. Smrtno stradalih 42
 2. Stradalih sa teškim tjelesnim ozljedama 119
 3. Stradalih sa lakšim tjelesnim ozljedama 16

Ukupno: 177

II. Od osnutka HCR-a 1998. godine do danas u Ličko-senjskoj županiji bilo je:

MINSKIH NESREĆA 29

STRADALI U TIM NESREĆAMA

1. Smrtno stradalih 16
 2. Stradalih sa teškim tjelesnim ozljedama 14
 3. Stradalih sa lakšim tjelesnim ozljedama 6

Ukupno: 36

U sljedećim tabelama dani su podaci o stanju MSP u Ličko-senjskoj županiji:

Ličko-senjska županija - podaci o uklanjanju opasnosti od mina
 (razminiranje) u razdoblju 2008. - 2012. godine

R.br.	Županija	Godina	Planirano ostvarenje godina/m ²	Pretraženo i razminirano godina/m ²	Realizacija %
1.	Ličko-senjska	2008.	4.147.431	3.774.394	91,0
		2009.	3.838.377	2.774.430	72,3
		2010.	4.697.794	4.344.587	92,5
		2011.	4.404.573	4.146.617	94,1
		2012.	4.177.053	3.088.207	73,9
UKUPNO:			21.265.228	18.128.235	85,2

- podaci HCR

Stanje MSP-a LSŽ na dan 15.02.2013. godine

R.br.	Županija/ Općina- grad	MSP (m ²)	Za razminiranje	Za pretraživanje	Na vl. odgovornost	Za razminiranje-NUS
1.	Brinje	970.936	619.914	351.022	0	0
2.	Donji Lapac	15.681.802	8.447.111	7.234.691	0	0
3.	Gospić	57.118.638	37.437.366	19.228.118	2.461	450.693
4.	Lovinac	10.877.778	6.030.195	4.827.190	0	20.393
5.	Otočac	31.612.378	20.794.294	10.818.084	0	0

Izvješće o stanju u prostoru Ličko-senjske županije

6.	Perušić	9.184.243	4.261.912	4.660.732	0	261.599
7.	Plitvička Jezera	11.655.719	9.958.757	1.696.962	0	0
8.	Udbina	1.589.222	360.667	1.129.256	0	99.299
9.	Vrhovine	12.096.283	12.000.248	90.480	5.555	0
Ukupno	LS	150.786.999	99.910.464	50.036.535	8.016	831.984

- podaci HCR

Iz danih podataka i tabela vidljiv je broj stradalih u minskim nesrećama, stanje miniranosti u Ličko-senjskoj županiji, te podaci po jedinicama lokalne samouprave.

Među 96 gradova i općina u RH koji imaju u svom okruženju minski sumnjiv prostor Grad Gospić je na prvom mjestu, a isto tako je na prvom mjestu u Ličko-senjskoj županiji sa cca 57,0 km² minski sumnjiva prostora.

Godine 2008. bilo je u Ličko-senjskoj županiji 195,50 km² MSP-a u cijeloj RH 997,00 km² pa je MSP-e u Ličko-senjskoj županiji bio 19,6% ukupnog MSP-a. Danas u Ličko-senjskoj županiji ima cca 149,00 km² MSP-a, a u RH cca 665,00 km² što je 22,4% ukupnog MSP-a RH što znači da se Ličko-senjska županija razminirava nnešto sporije od drugih.

Minski sumnjiv prostor je uredno obilježen i oznake održava HCR, a prema podacima 2009. godine bilo je 1621 oznaka MSP-a, a 2012. godine 1862 table, što znači da je u tri godine dopunjeno 261 oznaka ne računajući nekoliko stotina uništenih i namjerno uklonjenih –ukradenih, uz intervencije policije prema počiniteljima.

Plan Republike Hrvatske je do 2019. godine Hrvatska bez mina.

Ako pogledamo u tabeli danu dosadašnju dinamiku razminiranja od cca 4 km² godišnje bez velikog zalaganja Republike Hrvatske, Ličko-senjske županije i njenih jedinica lokalne samouprave te međunarodne pomoći to će biti nemoguća misija, odnosno razminiranje će potrajati 38 godina.

2. Ocjena potrebe izrade novih i/ili izmjena i dopuna postojećih dokumenata prostornog uređenja na razini Ličko-senjske županije

Obzirom na stalne potrebe za izmjenama i dopunama prostorno-planske dokumentacije uslijed promjene okolnosti i pretpostavki na kojima su dokumenti rađeni, zatim radi promjena zakonske regulative, kao i drugačijih potreba stanovništva i društva u cjelini za očekivati je da će biti potrebno u narednom razdoblju pristupiti izmjenama i dopunama Prostornog plana Ličko-senjske županije.

Uzevši u obzir da je Prostorni plan Županije donesen 2002. g. potrebno je razmotriti i izradu novog Prostornog plana Županije u narednom razdoblju.

3. Prijedlog aktivnosti za unaprjeđenje održivog razvoja u prostoru

Kontinuirano praćenje stanja u prostoru – geografski informacijski sustav

Prvi korak je sustavno, usklađeno praćenje stanja u prostoru na način da se

vodi evidencija o:

- Prostorno-planskoj dokumentaciji (Sustav strateškog upravljanja prostorno-planskom dokumentacijom)
- Infrastrukturi (kroz katastar vodova),
- Prometnicama (evidencijom stanja, stupnja uređenosti, opremljenosti...),
- Izdanim aktima za građenje,
- Radovima i investicijama na zgradama javnih institucija,
- Drugim investicijama proračunskih sredstava.

S obzirom na to da se sva dokumentacija i općenito funkcioniranje sustava vodi digitalnim putem, prijedlog je utvrditi zajednički standard izrade, pripreme podataka, njihova sistematiziranja i međusobne razmjene kako bi se u budućnosti izbjegli nepotrebni koraci, gubilo vrijeme, nepotrebno utvrđivalo nešto što je postojeće itd. To podrazumijeva suradnju i s nadležnim institucijama na principu aktivne razmjene podataka. Sve to predstavlja osnovu za izradu geografskog informacijskog sustava koji u konačnici putem sistematiziranih podataka omogući vrlo lako i jednostavno utvrđivanje stanja i potrebe s ciljem preciznog dimenzioniranja aktivnosti, troškova, budućih očekivanih obveza itd. Na takav način se mogu potrebna proračunska sredstva daleko preciznije utvrditi i puno preciznije kontrolirati njihovo trošenje.

Infrastrukturni sustavi – održavanje, rekonstrukcija, izgradnja

Postojeće sustave treba nastaviti održavati i po potrebi dalje ih izgrađivati sukladno planskim smjernicama i važećim propisima. Također, potrebno je izvršiti reviziju dijelova sustava koji su u određenim aspektima, koje ističe ovo Izješće, problematični i o kojima treba povesti posebnog računa. Pod time se misli npr. na vodoopskrbne cjevovode koji su od azbestcementsa ili kojima je nepoznat datum izgradnje ili koji su najstarijeg datuma, itd.

Obvezno koordinirati radove na održavanju i izgradnji prometnica i komunalne infrastrukture kako bi se na što učinkovitiji način i uz minimalne troškove realizirali zahvati na njima.

Elektroopskrba

U suradnji s nadležnim službom HEP-a nastaviti rad na modernizaciji dalekovodne mreže te novi sustav prilagoditi potrebama lokacija sa obnovljivim izvorima energije (vjetroparkovi, solarni parkovi, biomasa).

Planirati zamjenu postojeće zračne dalekovodne mreže srednjeg napona kabliranim vodovima.

Obnovljivi izvori energije i energetska učinkovitost

Osmisliti regionalnu i lokalnu politiku (ili primijeniti dobru praksu drugih ųupanija gradova i općina koji su navedeni problem kvalitetno riješili) po pitanju poticanja ugradnje opreme u cilju korištenja obnovljivih izvora energije primarno u funkciji umanjenja energetske potreba zahvata i boljeg sumarnog učinka na okoliš.

Mjerama umanjena naknada poticati ugradnju fotonaponskih elemenata na krovove velikogabaritnih zgrada – proizvodnih / poslovnih i drugih namjena. Izričito zahtijevati da se krovovi i/ili površine pročelja sportskih dvorana u sklopu škola (ili druge velikogabaritne zgrade javne društvene namjene – vrtići) koriste i za postavu fotonaponskih elemenata, odnosno da se ugradnjom sustava korištenja i drugih oblika obnovljive energije (geotermalna energija) umanje dugoročno troškovi grijanja i hlađenja.

U tom smislu pokrenuti zajedno s MGIPU potrebne aktivnosti na poboljšanju energetske učinkovitosti zgrada javne namjene – škola, vrtića, ambulanti, i dr. Preporuka je koordinirati aktivnosti i s UNDP Croatia i po mogućnosti ako postoji mogućnost uskladiti svoje projekte s njihovima u cilju preuzimanja znanja i informacija koje mogu skratiti vrijeme i uštedjeti financijska sredstva. Utvrditi mogućnost prijave tih projekata za financiranje iz EU fondova (projekcija troškova i osiguranje potrebnog udjela od 15 % sredstava za navedene projekte).

Zahtijevati da oprema i uređaji koji se ugrađuju a koji se financiraju iz proračunskih sredstava svoje energetske potrebe rješavaju koristeći vjetar, sunce uz minimalni utrošak energije iz sustava i koji svojim tehničkim rješenjima osiguravaju najduži vijek trajanja i najmanji stupanj održavanja i razinu dnevnih troškova.

Plinoopskrba

Dodatno analizirati projekt plinoopskrbne mreže za područja Gradova Gospića i Otočca za koji je ishodaena lokacijska dozvola. Analizirati razloge neuspjelih natječaja za dodjelu koncesije na spomenutim područjima .

Prometni sustav

Izraditi prometnu studiju i nastaviti sa planiranjem poprečnih veza u Županiji, te urediti veze Donjeg Lapca preko Udbine na Autocestu, odnosno na drugi način proanalizirati kvalitetu vođenja svih vidova prometa unutar Županije i kroz naselja - motornih vozila, biciklista i pješaka, utvrditi kritične točke te pokrenuti potrebne radnje za njihovo rješavanje (bilo kroz izradu potrebne projektne dokumentacije za potrebe uređenja, rekonstrukcije / izgradnje (ili kroz korekciju prometne regulacije unutar postojećih prometnih površina).

Pristupiti realizaciji planiranih obilaznica gradova i većih naselja, a u gradovima u užem centralnom dijelu osigurati pješačke zone.

U suradnji s nadležnom PU, razmotriti na kojim mjestima i na koji način sukladno tehničkim pravilima i propisima, a bez potrebe izrade posebne projektne dokumentacije, osigurati kvalitetno i sigurno vođenje ne motornih vidova prometa, s obzirom na to da su oni (pješaci i biciklisti) najugroženije kategorije sudionika u prometu).

Izraditi prostornu bazu podataka o stanju prometnica u cilju izrade nužnih analiza za potrebe planiranja financijskih sredstava za njihovo održavanje, uređenje, planiranje izgradnje i dr. Isto koordinirati i s drugim nadležnim institucijama (uspostaviti standard sinkroniziranja i usklađivanja podataka).

Općenito, nastaviti sa stupnjem uređenja prometnica u cilju osiguranja većeg stupnja sigurnosti kretanja svih sudionika u prometu.

Gospodarenje otpadom

Ako se na Državnom nivou odluči da Ličko-senjska županija ne može imati svoj CGO onda treba mijenjati Plan gospodarenja otpadom Ličko-senjske županije i sukladno tome donijeti i Izmjene i dopune Prostornog plana Ličko-senjske županije.

Kreirati strategiju i lokalnu politiku s ciljem odvajanja otpada na mjestu nastanka kao jedine dugoročno održive mjere, te njegovo usmjeravanje i korištenje kao resursa razvoja. Obvezno ići za time da se biološki razgradiv otpad (najveće mase) odlaže lokalno u kompostane i da ga se pokuša iskoristiti kao gospodarski resurs (zemlja za cvijeće i dr.). Cilj je u konačnici smanjenje masa i volumena otpada koji se transportira na odlagalište.

Za to je potrebno:

- Napraviti strategiju i program s jasnim koracima i akcijama koje je potrebno poduzeti (preporuka je pronaći i proanalizirati te u odgovarajućoj mjeri i preuzeti najbolju praksu drugih gradova unutar RH ili izvan RH koji su taj problem kvalitetno riješili);
- Sukcesivno osiguravati što bolju infrastrukturu za odvajanje otpada, kroz izgradnju "zelenih otoka" (mreže kontejnera za odvojeno prikupljanje otpada), kroz mrežu kontejnera za odvajanje otpada u naseljima, kroz uređenje reciklažnih dvorišta, sustavom kanti/kontejnera / vrećica za domaćinstvo;
- Mjerama i politikom cijena, olakšica i penala pokušati nametnuti kulturu vođenja brige o vrstama i tretiranju otpada na mjestu nastajanja;
- Programima edukacije djece predškolske/školske dobi, vanjske nastave, akcijama u cilju osvještavanja vrijednosti otpada i njegova oporabljanja, akcijama čišćenja grada i naselja itd.
- Javnim tribinama, okruglim stolovima, predavanjima po gradskim četvrtima i naseljima prikazivanjem loših i dobrih praksi podići svijest stanovništva.
- Poticati poduzetničke programe koji za ulaznu sirovinu imaju određene vrste otpada (uz nužne mjere zaštite okoliša) i dr.

V. IZVORI PODATAKA

Prostorni plan Ličko-senjske županije
Prostorni planovi uređenja gradova/općina
Upravni odjel za gospodarstvo Ličko-senjske županije
Upravni odjel za društvene djelatnosti Ličko-senjske županije
Jedinice lokalne samouprave u Ličko-senjskoj županiji
Državni zavod za zaštitu prirode
Državni zavod za statistiku
Hrvatske vode VGO Rijeka
Ured državne uprave u Ličko-senjskoj županiji
Hrvatski zavod za zapošljavanje Područna služba Gospić
FINA
Statistički ljetopis Hrvatske
Hrvatski centar za razminiranje

**Ravnatelj Zavoda
Stipe Mudrovčić, dipl.ing.građ.,v.r.**